

 **laišakai
lietuviams**

DECEMBER 1992 GRUODIS

KALĖDŲ TEMOMIS	361	Danutė Bindokienė
ŽMOGAUS TEOLOGIJA (V)	364	Vytautas Bagdanavičius, MIC
JŪRŲ DIEVO NEPTŪNO KARALYSTĖJE	369	K.J. Ambrasas, SJ
“KUR DU AR TRYŠ”	372	Chiara Lubich
NAUJAS GYVENIMAS ŠVENTOJOJE DVASIOJE	373	Francis Martin
IDEALI MOTINA	380	Vilutė Pocienė
KĄ DARYČIAU KITAIP	383	P.DTS
DĖMESIO VERTA KNYGA	384	Juozas Prunskis
TĖVYNĖJE	386	Gediminas Vakarīs
VĖL ATVĖRĖ DURIS KAUNO JĖZUITŲ BAŽNYČIA	387	K.J. Ambrasas, SJ
IŠ ŽODŲIŲ ISTORIJS	389	Algirdas Sabaliauskas
ĮVAIRYBĖS	390	Red.
ŠYPSULIAI	391	Red.
TRUMPAI	392	Juoz. Pr.

Visiems mūsų gerbiamesiems
Skaitytojams, Rėmėjams ir Bendradarbiams
nuoširdžiai linkime tikro kalėdinio džiaugsmo ir
gausios Dievo palaimos ateinančiais metais!

Leidėjai, Redakcija ir Administracija

Viršelio piešinys — dail. Ados Sutkuvienės.
Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.
Skyrių vinjetės ir apdaila Teresės Bogutienės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

KU biblioteka

093 00525848 4

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

laišškai lietuviams

1992 / GRUODIS — DECEMBER / VOL. XLIII, NO. 11

KALĖDŲ TEMOMIS

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Visas pasaulis Kalėdas — Kristaus Gimimo šventę — švenčia gruodžio 25 d., bet ne Amerika. Čia Kalėdų šventės jau prasideda spalio mėnesį arba dar anksčiau. Kartais atrodo, kad tiesiog lenktyniaujama, kur pirmiausia sužibės kalėdinės puošmenos ir nuaidės "Tylioji naktis".

Žinoma, ši kalėdiškoji karštligė neužklumpa eilinių amerikiečių, bet daugiausia įvairius verslininkus, kurie vadovaujasi paprasta logika: juo anksčiau pradėsime pardavinėti kalėdines prekes, tuo daugiau laiko žmonės turės jas pirkti ir daugiau pelno padarysime.

Čia apskritai visuomet metų laikų pasikeitimą nustato ne gamtos dėsniai, o prekybininkai, žiemos viduryje užversdami parduotuves maudymosi kostiumėliais, o liepos karščiuose mėgindami pirkėjams įsiūlyti kailinius ar kitokius šiltus drabužius. Todėl nenuostabu, kad ir bažnytinės ar valstybinės šventės visų pirma "švenčiamos" verslo pasaulyje, brukant pirkėjams "atitinkamas", progai pritaikytas, prekes. Visi čia prie tokio papročio taip pripratę, kad per daug ir dėmesio nekreipia, nebent pasinaudoja prekių nupiginiu. Išskyrus, žinoma, Kalėdas.

*"Garbē Dievui aukštybēse,
o žemėje ramybė
jo mylimiems žmonėms"...
(Lk 2,14)*

Gražinos Didelytės
piešinys

Dėl sukomercintų Kalėdų vis dar pasigirsta protesto balsų. Daug kas mielai sutiktų šią šventę visiškai išjungti iš religinio konteksto ir padaryti kažkokia pasipinigavimo, blizgučių bei dovanų apsikeitimo diena. Prisiminti, kad tai Kristaus gimimo šventė daug kam nelabai patogu, nes tuomet jau dėmesys nukrypsta į aukštesnius, kilnesnius dalykus, kurie gali priversti pagalvoti apie atsakomybę už rūpinimąsi tik savo mažo, savanaudiško pasaulio reikalais.

O vis dėlto Kalėdų tikrosios reikšmės nepajėgia paslėpti paviršutiniškos linksmybės ir visi tie dirbtiniai simboliai, kuriuos mums pradeda grūsti grūsti į akis ir į ausis gerokai prieš gruodžio 25 dieną. Nei žilabarzdis, raudonšvarkis senis, nei nykštukai žaislų dirbtuvėse, nei dirbtinių eglaičių blizgėjimas negali pakeisti fakto, kad vis tai tarnauja Dievo Sūnaus atėjimui į šį pasaulį paminėti. Jeigu Jėzus nebūtų gimęs Betliejuje prieš beveik du tūkstančius metų, nešvęstume nei Kalėdų, arba švęstume kokią kitą žiemos šventę, kaip senovės pagonyš švęsdavo. Tačiau tai jau kita kalba.

Galima tvirtinti, kad Kalėdos, bent Amerikoje, yra populiariausia metų šventė. Amerikiečiai, galbūt kaip jokia kita tauta, moka tiesiog vaikiškai džiaugtis. Kai kas juos net vadina lengvabūdziais, nesubrendusiais, išaugusiais laisvės atmosferoje, todėl greičiau besijuokiančiais, negu verkiančiais. O kas gali būti džiaugsmingiau, kaip kūdikio gimimas, ir dar Dieviško Kūdikio, kurio atėjimo proga net dangaus angelai iš džiaugsmo pragydo?

Nors vėliau to Dievo-Žmogaus laukė vargas, kančia ir net gėdinga mirtis ant kryžiaus, bet viskas atrodo taip toli nuo Betliejaus prakartėlės ir angelų giesmių nuostabios

Kalėdų žvaigždės spinduliuose. Smagu džiaugtis su Kūdikio Motina, piemenėliais, angelais ir išminčiais, nes labai žmogiška stengtis matyti malonius reiškinius, nustumti šalin skaudžiuosius, liūdnuosius. Lietuvoje iškilmingiausia metų šventė buvo Velykos. Lietuviai gerai pažįsta kančią, todėl gali tiek pat gerai suprasti Prisikėlimo triumfą. Amerikiečiai mieliau prie širdies glaudžia Kūdikį negu Kryžių, todėl jie į Kalėdas stengiasi sukaupti viską, kas linksma, gražu, kas jiems bei kitiems suteikia džiaugsmo.

Mes galime Kalėdų komerciją ir visą, truputį pigoką, šio krašto gyventojų sentimentalumą, siejamą su Kristaus Gimimo švente, kritikuoti, galime juo net pasipiktinti, tačiau šiuo laikotarpiu padaroma daug gerų artimo meilės darbų. Žmonės atveria širdis ir pinigines benamiams, našlaičiams, beturčiams ir kitiems nelaimingiesiems. Kalėdų tradicijos šiame krašte gražios, tik gal kiek išsilieja į kraštutinumus (Amerikos kasdienybėje kraštutinumų dažnai pasitaiko). Svarbiausia, reikia nepamiršti, kad tikroji tų visų linksmybių, dovanų ir kitų kalėdinių priedų atsiradimo priežastis yra Kristus. Juk nesvarbu, kaip švenčiame, svarbiau ką švenčiame.

Niekas neliepia pasisavinti nepriimtinių papročių. Išsirinkime tik tai, kas mūsų charakteriui tinkamiausia, ir švęskime Kalėdas pagal lietuviškas tradicijas, nebūtinai niekindami amerikietiškasias. Tačiau bent į vieną Amerikos gyventojų Kalėdų tradiciją ir mums verta atkreipti dėmesį — tai dosnumas, ieškojimas vis naujų būdų padėti vargstantiems. Besiruošdami sutikti Kristaus atėjimą į šį pasaulį, nepamirškime ištiesti pagalbos ranką Kristaus — ir mūsų pačių — broliams bei sesėms Lietuvoje.

ŽMOGAUS TEOLOGIJA (V)

V. BAGDANAVIČIUS, MIC

9. Nuodėmingumas krikščioniškoje žmogaus sampratoje

Kai susipažinome su labai pozityvia Leono Didžiojo pažiūra į žmogaus prigimtį, kyla klausimas, kaip tai derinasi su žmogaus nuodėmingumu? Apaštalavimo metu ir net modernioje literatūroje žmogaus prigimtis dažnai yra aptariama kaip menkystės išikūnijimas ar net kaip blogybė. Kaip tai suderinti su Leono mokymu, kur net žmonijos gelbėjimo vyksme, kurį vykdo Kristus, žmogaus prigimtis nėra negyvas kūnas, bet labai pozityvus, nors ir ne visagalis veikėjas.

Didžiausią problemą čia iškelia populiari pažiūra, atstovaujama ir pamokslininkų, kad žmogaus prigimtis yra gimosios nuodėmės sužalota. Sakoma, kad ji dabar nėra tokia, kokia turėtų būti. Dėl to kyla klausimas, ar iš tikro galime vertinti žmogaus prigimtį kaip vertybę savyje?

Galime džiaugtis, kad moderniais laikais kyla blaivesnė gimosios nuodėmės samprata, kuri tvirtina, kad nors dėl šios nuodėmės ir buvo realiai nutrauktas žmonijos bendravimas su Dievu, bet dėl to žmogaus prigimtis nebuvo pažeista. Iš katalikų tarpo šioje srityje yra pasidarbavęs M.J. Scheeben, gimęs 1835 m. Praėjusiam šimtmečiui jis yra paskelbęs išsamią gimosios nuodėmės studiją. Į gimtąją nuodėmę jis žiūri kaip į realią pasekmę žmonijai, kilusią iš to, kad jai įvykus, žmonija atsisakė bendravimo su Dievu. Tačiau tai nepakeitė žmogaus prigimties. "Scheebeno tvirtinimas, jog gimtoji nuodėmė nėra sugadinus žmogaus prigimties, yra naudinga visos krikščioniškos teologijos supratimui. To nepripažinus, krikščioniškoje išganyto teologijoje atsiranda daug spragų"

(V. Bagdanavičius, *Žmonijos nuodėmingumo klausimas*, Laiškai lietuviams, 1991 m. gegužė, 149 p.). Tie trūkumai, kilę iš neteisingo žmogaus prigimties supratimo, yra kliūtis išgyventi krikščionybę kaip džiugią naujieną ir gaivinančią sistemą.

Kai kurie protestantiškos krypties teologai taip pat yra atkreipę dėmesį į reikalą pilnesnės ir teisingesnės krikščioniškos žmogaus sampratos. Tuo rūpinosi Sidney Cave, buvęs Londono universiteto profesorius. Jis yra parašęs knygą apie požiūrį į žmogų krikščionijoje. Joje rašo: "Svarbu, kad mes atgautume žmogui krikščionišką pagarbą, kurio trūksta daugeliui modernių žmonių... kuri kartais yra taip sumišusi ir beviltiška, kad netekusi tinkamo vertinimo" (*The Christian Estimate of Man*, Gar Id. Duckwort & Co, London, 1957 m. 11 p.).

Šis teologas atstovauja pažiūrai, kad per didelis gimosios nuodėmės pabrėžimas, kuris, pasak jo, yra kilęs iš šv. Augustino, ir yra atstovaujamas Liuterio bei Kalvino teologijos, yra priežastis, kodėl modernioje visuomenėje žmogaus vertinimas yra nukentėjęs. Dėl to jis priekaištauja ir Tridento visuotiniam Bažnyčios susirinkimui, kuris labai pabrėžė Dievo malonės reikšmę žmogui. Bet tai jis padarė tik iššauktas Liuterio Dievo malonės mokslo.

Sidney Cave savo ruožtu pastebi, kad "šv. Tomas Akvinielis stengėsi suderinti pripažinimą žmogaus nuopelnų su religine pagarba Dievo malonei, ateinančia iš Augustino" (125 p.). Be to, S. Cave pripažįsta, kad Liuteris savo laikais pasidavė populiariai nominalistinės filosofijos kryptčiai, kuri tvirtino, jog nėra sandermės tarp proto ir apreiškimo (126 p.). Todėl Liuteris pasiliko tik prie apreiškimo ir Dievo malonės. Taip šv. Raš-

tas liko vieninteliu krikščionio mokytoju. Liuterio žmogus tada pasidarė tik vargšė ištvirkėlė, tačiau glaudžiai susieta su dievišku sužadėtinio Kristumi. Jis puošia ją visu tuo, kas gera (131 p.).

Paprasčiau kalbant, liuteronas — tai žmogus, kuriam vadovauja Dievo malonė. Kalvinizmo supratimu, žmogus yra nusavintas jo Išgelbėtojo Kristaus (159 p.). Dėl to “Krikščionišką žmogaus vertinimą reikia grįsti ne žmogumi, bet Dievu” (154 p.).

Šių dviejų krikščioniškų kryptių įtakoje moderniais laikais išryškėjo pažiūra, kad pirmasis žmogaus rūpestis turi būti ne žmogus, o Dievas (167 p.). Todėl krikščioniškas žmogaus vertinimas pasiliko nepakankamai tyrinėtas ir ištirtas dalykas (170 p.).

Tai paaiškina, kodėl ne vienam pamokslininkui ir net teologui liko patogi galimybė, kalbant apie žmogų, viską suversti blogai žmogaus prigimčiai (174 p.). Tai turėjo įtaką ir filosofams. Taip, pvz., Kantui pats nuodėmingumas tapo filosofinio svarstymo objektu (184 p.).

Schebeno įnašas į krikščionišką galvosėną yra tai, kad jis atskyrė žmogaus nuodėmingumą nuo jo prigimties gerumo. Žmogus, tiesa, yra nuodėmingas, bet ne dėl to, kad jo prigimtis būtų bloga. Tiek dorinei filosofijai, tiek žmogaus auklėjimui tai skirti labai svarbu. Žmogus būna blogas dėl to, kad dėl Dievo duotos laisvės savo prigimtį gali panaudoti blogam tikslui. Pačių žmogaus blogybės šaknų reikia ieškoti savanoriškame žmogaus atsiskyrimo nuo Dievo.

Nuodėmingumo žmonijoje yra apšiai. Ieškodamas jo kilmės, Schebenas mini dvi jo šaknis.

Pirmoji: pirmojo žmogaus nusikreipimas nuo Dievo padarė tai, kad tuo pačiu jis nusi-grėžė ir nuo absoliutaus teisingumo Šaltinio. Žmogui laikytis teisingumo sunku dar ir dėl jo prigimties dvilypumo. Žmogus, būdamas ne tik dvasia, bet ir kūnas, yra nuolat išstatytas prieš įvairiausių pasirinkimų gamą. Tokio pavojaus jam nebūtų, jei jis būtų gryna

dvasia, kuri jau yra apsisprendusi už gerį ar už blogį. Šiaip kiekviena diena žmogui iškelia naujas situacijas, reikalaujančias jo naujo apsisprendimo, kuris gali būti ne tik geras, bet ir blogas.

Antroji žmogaus nuodėmingumo šaknis yra tai, kad žmogus, kaip dvasinė būtybė, yra lengvai prieinamas piktosios dvasios gundymams. Jėzus liudija (Lk 11,21-26) ne tik tai, kad žmogus yra gundomas, bet ir tai, kad tas gundymas yra niekada nesiliaujanti piktosios dvasios pastanga. Ten aprašoma, kaip išvaryta iš žmogaus piktoji dvasia su dar stipresne pajėga stengiasi žmogų vėl sau laimėti. Taigi nė vienas žmogus nėra saugus nuo gundymo į pikta ir joks piktosios dvasios apgalėjimas nėra lemiamas ir paskutinis. Vis galima tikėtis naujo ir dar stipresnio jos puolimo. Be to, šis Jėzaus pasakojimas padeda geriau suprasti, kokia reali toji žmoniją slegianti blogybė, nes pirmojo žmogaus apsisprendimu žmonija pasirinko visų lygių bendravime apsieiti be Dievo.

10. Žmogus kaip Dievo partneris

Krikščioniškoje pastoracijoje ne tiek dėmesio reikėtų kreipti į žmogaus nuodėmingumo išryškinimą, kiek į tai, kad nuodėmėms kliudo bendrauti su Dievu. Nuodėmės pagrindinė blogybė yra ne kas kita, kaip tik nutraukimas mūsų bendravimo su Dievu ar jo susilpninimas. Tai galima išvesti iš pačios žmogiško nuodėmingumo pradžios. Gimtoji nuodėmė yra blogybė ne vien dėl to, kad žmogaus gyvenimas neteko rojaus palaimos, bet todėl, kad, nutrūkus žmogaus bendravimui su Dievu, rojus žmonijai tapo nerealiu dalyku.

Taigi žmogaus bendravimo su Dievu atstatymą ir jo palaikymą reikėtų laikyti tikra būtinybe ne tik tam žmogui, kuris jaučiasi kaltas, be ir tam, kuris kaltės nejaučia. Ir laisvinimasis iš nuodėmės turėtų eiti ta kryptimi. Nuodėmės reikia išvengti ne vien

Kauno Jėzuitų bažnyčios atšventinimo apeigose dalyvavo minios žmonių.

dėl to, kad ji kliudo mūsų prigimčiai visapusiškai realizuotis, bet ypač dėl to, kad ji kenkia gyvybingam bendravimui su Dievu.

Šiame bendravime reikšminga tai, kad jis vyksta kalbos dėka. Dievas kalba mums, o mes — Dievui. Jis kalba apreikštomis tiesomis, o mes — prašymais ir pagarbos reiškimu. Kalbinis bendravimas rodo, jog mūsų ryšys su Dievu nevyksta žemesnei prigimčiai (pvz., gyvulio) natūraliu biofiziniu būdu. Tuomet šis bendravimas jau būtų apspręstas, t.y. nelaisvas iš mūsų pusės.

Jėzaus elgesys išryškina kalbinį bendravimą. Kartą Jėzui kalbant miniai apie bendravimą su Dievu, jam buvo pranešta, kad jo giminės nori su juo susitikti ir dėl žmonių gausumo negali prie jo priėti. Atsakydamas Jėzus kalbinį ryšį su žmonėmis iškėlė aukščiau biologinio ryšio: „Kas man motina ir broliai. Man svarbu tie, kurie klauso Dievo žodžio ir jo laikosi“ (plg. Mt 12,49-49).

Šio pareiškimo išvada yra labai toli siekianti. Ne fizinis ar biologinis ryšys žmogaus bendravime su Dievu yra lemiantis dalykas. Tuo lemiančiu ryšinininku yra žmogaus kalba. Tokie paprasti dalykai: Dievo žodžio klausymas, jo pasisavinimas ir įgyvendinimas yra reikšmingiausia žmogaus bendravime su Dievu. Negali būti didesnio kalbos reikšmės iškėlimo, kaip šis Jėzaus kalbos reikšmės išaukštinimas giminystės ryšių atžvilgiu. Kristus nuvertina įvairius giminiškus ir, galėtume pridėti, tautinius ar rasinius ryšius, bet labai išryškina Dievo ir žmogaus bendravime kalbos reikšmę.

Toliau gilinantis, išryškėja ne tik kalbos, bet ir žmogaus veiklos bei kūrybos reikšmė. Kad išgirstas žodis pasitarnautų ryšiui su Dievu, reikia žmogaus iniciatyvos. Be šio aktyvumo žodis gali likti vien tuščiai nuskambėjusiu garsu.

Negana to, Žodis, nors ir dieviško ap-

reiškimo žodis, pats savaime negali realizuotis žmogaus gyvenime. Tam reikia, kad klausantysis išgirstą tiesą į austų į savo gyvenimo audinį. Tai neįvyksta automatiškai. Tik aktyvaus protavimo bei valios pastangų dėka Dievo žodis gali virsti žmogaus gyvenimo tikrove. Kūrybinių žmogaus jėgų aktyvi veikla sąlygoja Dievo tiesos įsiliejimą į žmogaus gyvenimą.

Žmogaus bendravimui su Dievu labai pakenkė nominalistinė filosofija, kuri nuo viduramžių pabaigos užvaldė vakarų krikščionijos galvoseną. Ji paliko žmogui galimybę priimti dieviško apreiškimo tiesas, bet nepaliko galimybės kūrybiškam apreikštų tiesų įsisavinimui. Dėl to mes dabar beveik neturime nei religinės poezijos, nei dramos. Dar pasiliko šiek tiek galimybių į romanus įpinti religinį apreiškimą asmeniškų išgyvenimų rėmuose. Tačiau blogiausia, kad nominalistinė filosofija iš vakarų krikščionijos atėmė kontempliaciją. Vakarų vienuolijos tapo veikiau veikliomis organizacijomis, o ne kūrybingais Apreiškimo apmąstymo centrais, į aplinką skleidžiančiais gautą Dievo šviesą ir tiesą.

Gaila, kad nominalizmas nesusilaukė reikiamos kritikos. Aktyviau prieš šią filosofijos srovę pasisakė kai kurie Rytų Bažnyčios teologai mistikai. Vienas iš jų yra keturioliktame šimtmetyje gyvenęs Grigalius Palamas (*St. Gregory Palamas and Orthodox Spirituality*, by John Meyendorff, St. Vladimir Seminary Press, 1974 m., 123 p.).

Vakarų krikščionijoje nominalizmo pažeistas žmogus nėra dar atsistatęs. Jis gali atpažinti apreikštąsias tiesas, kaip tam tikrą įstatymą, bet neturi galios jomis disponuoti savo gyvenime. Šis trūkumas ypač ryškus protestantiškame sąjūdyje, bet atsiliepia ir katalikų kovoje prieš protestantizmą.

Nominalizmo nuostolius krikščionybėje tinkamai aptaria austras Karl Werner. Savo studijoje „Nominalistische Psychologie der Scholastik...“ (Karališkoji mokslų akademija, Viena, 1888 m.) vieną iš nominalizmo

skelbėjų Occamą jis laiko kaltu už visuomenės nukreipimą nuo filosofinių svarstymų ir už uždaro individualizmo išryškinimą (4 p.).

Kitas nominalizmo skelbėjas — Durandus nusiteikimą prieš filosofinį mąstymą pagrindė mokymu, kad žmogus sukurtas tik tam, kad ką nors patirtų. Iš to išeina jog jis nėra tam, kad mąstytų. Durandus mano, jog žmogus apskritai nėra labai gyvastingas. Jam nėra tikra, jog žmogus yra dvasinė būtybė (17 p.). Taip galvojant, atrodo, kad žmogus negali prieiti prie Dievo sampratos, stebėdamas kūriniją (18 p.).

Nominalistinė filosofija, anot Wernerio, labai paskatinusi studijas gamtos mokslų srityje, religijos mokslui buvo mirties dekreto paskelbimas.

Svarstant žmogaus bendravimo su Dievu klausimą ir viską susumavus, matome, jog nominalizmas užkrėtė vakarų krikščioniją pažiūra, kad pats žmogus bendravimui su Dievu yra bereikšmis. Jis atėmė žmogui dvasinę galimybę mąstyti giliai ir išmintingai, t.y. bendrauti su Dievu. Skatindamas mąstyti tik apie žemiškus dalykus, jis viduje žmogų padalino. Iš vienos pusės jis skatino žmogų daryti išvadas iš pojūčiais prieinamų faktų ir eiti tolyn šioje srityje. Iš kitos pusės dvasinį paties žmogaus gyvenimą jis uždarė izoliuotame individualizme. Žmogus galėjo mąstyti apie įvairius dalykus, neieškodamas savo išvadoms pagrįstumo. Taip jo vidiniai pasiekimai negalėjo pretenduoti į teisingas išvadas. Atsivėrė plačios galimybės nekrikštiškam misticizmui.

11. Žmogaus dvasios piliis

Toliau norime svarstyti žmogaus panašumą į Dievą. Šis klausimas išsyk atrodo per daug pretenzingas. Ar gali kūrinys būti panašus į Kūrėją? Kadangi apreiškimo šaltiniai kalba apie žmogaus panašumą į Dievą, vadinasi, tai galime svarstyti. Šią tiesą liudija apreiškimo pradžia S. Testamente. Ją liudija

ne tik paties Kristaus buvimas Dievu ir žmogumi, bet ir jo pareiškimas apaštalui: kas mato mane, mato ir Tėvą. Taigi, nepaisant milžiniško ir net neaptariamo skirtumo tarp Dievo ir žmogaus, atsižvelgiant į tai, kad Dievas yra būties pilnatvė ir kūrybos begalybė, o žmogus net mirtingas, Dievo ir žmogaus panašumo svarstymas tikrai yra įmanomas.

Šio svarstymo ėmėsi tiek Vakarų, tiek Rytų teologų dalis. Vakaruose — šv. Augustinas ir šv. Tomas Akvinietis ir net Dantė bandė rasti kažką panašaus į Švč. Trejybę žmonijos kultūroje (plg. V. Bagdanavičius, Dantės dieviškosios komedijos dešimtosios dangaus giesmės analizė, Laiškai lietuviams, 1988 m., kovas, 95 p.).

Kaip įvadą į šią svarbią užduotį žmogaus protui imkime Editos Stein mokymą apie žmogaus sielą. O jis labiau nei reikalingas, nes savo sielos ir asmenybės reikšmę mes kartais per daug sumažiname. Edita Stein, rašydama apie žmogaus sielos struktūrą ir ją suprasdama kaip vis tobulėjančią ir save išbaigiančią, priartina žmogaus sielą Dievui. Ji pateikia išsamų žmogaus sielos analizės vaizdą. Pasak jos, žmogaus siela yra lyg turtinga trijų aukštų pilis. Tuo ji nori parodyti didelį žmogaus proto, jausmų ir valios veiklos turtingumą. Toks mokymas apie sielą padeda suprasti sunkiai įtikimą tiesą, kad žmogus sukurtas panašus į Dievą.

Edita Stein yra filosofė, fenomenalistinės krypties, žydų tautybės, po atsivertimo vienuolė, nacių nužudyta 1942 m. Auschwitzo dujų kameroje.

Jos supratimu, žmogaus dvasios ir kūno junginyje medžiaga yra pagrindas jo dvasingumui (393 p. II). Medžiaga, kaip pasyvusis principas, priima dvasios formavimą. Bręstant žmogui ir veikiant sielai, tas kūniškumas įgyja dvasingumo (t.p.). Žmogui augant, jo dvasioje pabunda jo AŠ, t.y. asmens savimonė. Žmogaus asmuo ilgainiui pasidaro save valdančiu principu. Tai siekia taip toli, kad žmogus gali net save kritikuoti, nes

jis yra laisvas ne tik kūnu, bet ir dvasia (394, II). Dėl to žmogus gali keistis. To negali daryti joks augalas ar gyvulys. Kad galėtų žmogaus siela valdyti ir įgytų nusistatymą savęs atžvilgiu, jai reikia save pažinti (395, II). Taip žmogus kyla iš didesnės ar mažesnės tamsos. Nepaisant to keitimosi, žmogus pasilieka tas pats.

Šia proga verta atkreipti dėmesį į St. Šalkauskio įvestą į lietuvių k. žodį: *auklėjimasis*. Jis gana dažnai pabrėždavo, kad žmogus pats turi auklėtis. Be žmogaus iniciatyvos jis negali būti išauklėjamas. Auklėjimasis reiškia daugiau nei angliškasis "training". E. Stein šiam Šalkauskio auklėjimuisi suteikia gilų filosofinį pagrindą. Ji nagrinėja, kaip žmogus tampa žmogumi. Žmogaus siela bręsta ir bręsdama kuria save. Taigi tam tikra prasme galima sakyti, kad žmogus yra ne tik kūrinys, bet ir savęs kūrėjas.

E. Stein žmogaus sielos samprata yra vertingas įnašas Vakarų krikščionijai ypač tuo, kad jis ateina iš fenomenalistinės filosofijos. Fenomenalistinis protavimas nėra nutolęs nuo žemiškų apraiškų. Ši autorė turi teisingą žmogaus sielos ir dvasios sampratą. Jai ne mažiau tikra, kad ši dvasia yra esmiškai priklausoma nuo kūno apraiškų. Dėl to ji neatsieja dvasios nuo kūno, kad niekintų kūniškumą. Priešingai, medžiagą savo svarstymams ir sprendimams ji ima iš kūno patirčių ir nesistengia nė kiek nuo jų atsitolinti. Jos sielos pilis turi tris aukštus, kurie vienas už kitą dvasingesni. Žmogaus "aš" ne kartą grįžta į savo gelmę. Tačiau po to jis vėl eina į išorę, kad iš ten gautų naujų išgyvenimų ir naujų užduočių. Taigi sielai yra suteikta galimybė formuoti pačiai save. Gyvulių siela — iš esmės skirtinga nuo žmogaus sielos — yra jau suformuota savo prasiidėjimu. Žmogaus sielai yra "suteikta galia ir buvimo galimybė tapti tuo, kuo ji turi būti" (399, II). Toks sielos supratimas iš tiesų išaukština žmogaus auklėjimosi reikšmę. Šiuo atžvilgiu jos tei-

JŪRŲ DIEVO NEPTŪNO KARALYSTĖJE

K.J. AMBRASAS, SJ

Svečiuojantis šiaurinėje Italijoje, netoli Milano, vienos užkandinės šeimininkas paklausė:

— Iš kur atvažiuojate?

— Iš Romos.

— Na, tai prašyčiau man padaryti tokią paslaugą: netoli Romos, važiuojant Neapolio kryptimi, yra miestelis Nettuno, kur yra šv. Marijos Goretti kapas. Tenai pasimelskite mano intencija...

Prižadėjau. Praėjo nemaža laiko, tą pasižadėjimą jau buvau beveik pamiršęs, kai pasitaikė gera proga ten nuvažiuoti. Važiavome Tirėnų jūros pakrantėmis į Neapolio pusę. Įdomi ta jūros pakrantė: namas prie namo, mašina prie mašinos, smėlėti paplūdimiai, visur pilna žmonių, kalbančių įvairiomis kalbomis. Žinoma, daugiausia itališkai. Ir štai su simbolišku trišakiu plaukiančio jūros dievo Neptūno vardu pavadintas viduramžių miestelis, prisispaudęs prie smėlėto, poilsiautojų pilno pajūrio. Šis miestelis turi apie 30.000 gyventojų. Į jį reikia važiuoti pro daugelį romėniškų pava-

dinimų: Torre S. Anastasio, Torre Astura, kur pilna senoviškų bokštų likučių bei įvairių ano meto pastatų, siaurų gatvelių labirintų ir jau praplatinto kelio juostų. Iš senienų išsiskiria pseudoromėnišku stiliumi pastatyta plytinė bažnyčia, kurios du kolonomis apjuosti sparnai sudaro iškilmingumo ir didingumo įspūdį. Kaip ir kodėl atsirado ši didinga šventovė, kuri dar iškilmingiau atrodo vakare, kai tamsoje išryškėja apšviesti portikai, visas ansamblis?

Gal kokia dešimt kilometrų nuo šio Neptūno miestelio yra prie kelio nedidelis miesčiukas Ferriere di Conca, kur gyvena Marija Goretti. Ferriere tikrai nedidelis miesčiukas, turintis tik apie 400 gyventojų, kurie netoliese turi Conca parapiją. Štai tas namas, kur gyvena Marija Goretti — „Luogo del martirio di S. Maria Goretti“ (Čionai gyvena kankinė šv. Marija Goretti). Šią vietą dabar lanko tūkstančiai maldininkų. Dveji laiptai, kuriais lankytojai gali užlipti pasižiūrėti į kambarį, kur Marija gyvena prieš pat mirtį, kur ji ketino sulopyti savo žudiko

ginius galima tuoj pat praktiškai panaudoti. Jis sako, kad žmogaus pažanga turi būti nuosekli ir turi prasidėti nuo tos būklės, kurioje esame dabar. Taigi nereikia suniekindi tos būklės, kurioje esame. Tik į ją atsiėmę galime žengti toliau. Ši filosofė svetima pažiūrai, mokančiai, kad žmogaus dvasia tuo tobulesnė, kuo toliau yra nuo kūniškų patirčių. Ši jos nuostata primena mano licenciato darbą Kauno teologijos fakultete, kuriame kėliau reikalingumą organiško žmogaus siekių sąryšio (Gamtos ir

antgamtės santykis žmoguje, Židinys, 1939, kovo 316-322 p.).

Editos Stein filosofijos knygoje yra antraštė apie žmogus panašumą į Dievą. Tačiau tame skyriuje ji nekalba apie tai, o nagrinėja žmogaus sielą ir jos veikimą. Tas žmogaus sielos vaizdas yra labai turiningas ir ypač ta prasme, kad ji yra pati save kuriantis veiksnys. Iš to galima daryti išvadą, kad žmogus tam tikra prasme yra pats save kuriantis. Jeigu taip, tai jis tikrai yra panašus į Dievą.

Šv. Marija Goretti

marškinius, kur ji sapnuodavo vaikiškus sapnus. Štai vieta, kur ji buvo nužudyta. Čia ji mėgdavo bėgioti su savo broliukais ir sesutėmis, štai čia šaltinėlis, kur semdavosi vandens, upė, kur skalbdavo ir plaudavo indus, keliukas, kuriuo dažnai vaikščiodavo...

Pirmajai Komunijai Marija labai rūpestingai rengėsi. Kartu su broliuku Angelino juodu eidavo mokytis katekizmo pas mokytoją. Komuniją priėmė nedidelėje di Conca bažnytelėje 1901 m. birželio 29 d., ką tik po Dievo Kūno šventės. Dar neturėdama nė vienuolikos metų, ji jau rengėsi atsakingajai išbandymo akimirkai, kuri netrukus atėjo taip nelauktai ir netikėtai...

Ta įsimintinoji dvylikametę mergaitę į dangų pasiuntusioji data — 1902 birželio 5, kai Goretti šeima dirbo daržinėje — kūrė pupas. Kukliai papietavę šeimynykščiai toliau nuėjo į klojimą prie savo darbų. Paskui,

prieš nulipdamas nuo šalinės, ūkyje dirbęs Aleksandras, nuolatinis talkininkas, paprašė Marijos, kad sulopytų jam marškinius, kuriuos jis palikęs savo kambaryje. Kadangi mergaitė nieko vaikinui neatsakė, motina pakartojo, kad dukra padarytų tai, kas jai sakoma.

Marija, linktelėjusi galva, vadinasi suprato, kas jai liepta — netrukus nusikraustė nuo šalinės ir nužingsniavo prie namo, kur nusprendė tuo pačiu žygiu pažiūrėti, kaip laikosi jos mažesnioji sesutė Teresė, kurią Marija prižiūrėdavo ir migdydavo lovytėje. Po kurių laiko pasiprašė ir Aleksandras, kad jis noris kažkokiu reikalu nubėgti į vienišio namą. Nesukėlęs jokio įtarimo šeimininkei, Marijos motinai, vaikiną nusileido nuo vežimo, iš kur buvo imami pupų pėdai, ir patraukė prie laiptų, užkopė jais ten, kur neseniai buvo įėjusi mergaitė.

Kai Marijai neatėjus ilgesnį laiką, pradėjo garsiai šaukti iš savo lovytės mažoji Teresėlė, broliukas Mariano buvo pasiūstas prie verkiančio kūdikio. Kartu su vaiku į viršų užlipo ir Aleksandro tėvas. Atsidarę kambarį, rado ant grindų gulinčią mergaitę, kone mirusią. Kai netrukus nubėgo į nelaimės vietą kiti talkininkai kartu su atskubėjusia motina Asunta, jie paklausė mergaitę:

— Vaikeli, kas gi tau atsitiko?

Mergaitė, paplūdusi kraujuose, silpnai balsiuku atsakė:

— Visa tai padarė Aleksandras. Aš nenorėjau sutikti su jo kėslais, kurie buvo pikti... Nuodėmė...

Mergaitė buvo nuvežta į ligoninę, kur trys gydytojai dvi valandas operavo peiliu subadytą mergaitę, bet nepaisant nė didžiausių pastangų, ligonės sveikata vis blogėjo. Neapsakomai nori gerti, bet niekaip negali nė gurkšnelio nuryti. Juk trapus dvylikametės kūnas buvo išdraskytas tartum akėčiomis. Gydytojai užsiuvo 14 žaizdų. Aštrūs ašmenys palietė ne tik krūtinę, kairiąją plautį, bet ir širdį, diafragmą... Tiek medikai, tiek slaugės darė, ką tik galėjo. Šalia budinti

motina, žiūrėdama į skausmų varstomą dukrelę, kuri negali nė šaukšto vandens nuryti, plūsta ašarose. Pamačiusi Švč. Mergelės Marijos paveikslą, mažoji kankinė silpstančiu balsu prašo: "Atneškite arčiau Mergelės Marijos paveikslą..." Atėjęs ligoninės kapelionas prieš išpažintį ją mirštančią klausia: "Ar atleidi tam, kuris taip tave supjaustė?" Marija atsakė: "Norėčiau savo žudiką matyti kartu rojuje". Dar šūktelėjusi savo mažosios sesutės vardą "Teresėle!" — amžiams užmerkė akis. Tai buvo 1902 m. birželio 6 dieną 15 valandą. Jaunajai motinai Asuntai, dar ne taip seniai likusiai našlei su šešiais vaikais, šis smūgis buvo dar skaudesnis negu jos vyro mirtis. Vos trisdešimt penkerių metų našlė su šitokiu būriu vaikų, kurių pats vyriausias Angelino tebuvo 12 metų. Motinos širdis plyšta iš skausmo...

Mirusios dukros neprikelsi, bet jos likimas susietas su altorių garbe. O kaip žudikas? Štai kaip pasakoja apie tą vaiką šv. Marijos Goretti motina: "Tėvas su sūnumi Sereneliai (Serenelli) buvo mūsų ūkio pusininkai. Jiedu gyveno tame pačiame mūsų vienkiemyje. Aleksandro brolis buvo išėjęs — kareiviavo. Mūsų namo kairiajame šone gyvenome mes su savo šeima, o dešinėje pusėje — Sereneliai. Abiejų mūsų per vidurį — virtuvė, nes Sereneliai neturėjo šeiminkės.

Aleksandras buvo augalotas ir stambus dvidešimtmetis vaikinys. Pagarbiai elgdavosi su mano vyru ir manim. Nebuvo blogas, bet tik uždaro būdo, vienišas, šaltas. Vengė kitų draugijos, o kai nedirbdavo, užsidarydavo savo kambaryje ir įnikdavo į knygas. Nuo vaikystės netekęs motinos, užtat ši netektis atsiliepė jo auklėjimui, nes tėvas juo mažai tesirūpino. Paauglystės metais padėdavo jūrininkams Ankonos (Ancona) uoste, kur jam grėsė pavojai tiek kūnui, tiek ir dvasiai. Paskui grįžęs pas mus, kartu su tėvu buvo mūsų ūkio pusininkai. Manau, kad religiškai jį auklėjo viena giminaitė, kuri jį parengė ir prie Pirmos Komunijos.

Atrodo, kad Marija jo visiškai nedomino, net nemačiau, kad jis jai simpatizuotų, ką nors užgaulaus pasakytų, mėgintų jai meilintis ar ištartų kokį nors nepadorų žodį. Tik prieš mėnesį jo elgesys pasikeitė, ypač su Marija..."

Štai sėdi juoda skepeta apsigaubusi Asunta su Aleksandru Serenelli. Nuotraukoje jiedu taip maloniai kalbasi, tarsi būtų kuo geriausi bičiuliai ar net vyras su žmona. Tas buvęs juodaplaukis žvalus jaunuolis dabar plikas, raukšlėto veido, pakumpęs senyvas vyriškis. Marijos Goretti motina — žilaplaukė, nuo vargų naštos ir skausmo nuskaidrinto veido moteris. Jiedu panašiai maloniai kalbasi, kaip tada popiežius Jonas Paulius II su savo žudiku kalėjimo kameroje. Aleksandras iš kalėjimo grįžo 1929 metais. 1950 m. gegužės 24 d. Šv. Petro aikštėje (tie metai buvo paskelbti šventaisiais metais) mažoji Ferriere gyventoją, šių dienų kankinę, skaisybės gynėją buvo paskelbta šventąja, kaip pirmaisiais krikščionybės amžiais šv. Agnietė, šv. Cecilija, šv. Liucija ir daugelis kitų.

Iš visų Italijos kampų plūsta maldininkai į šią didingą šventovę, pavadintą mūsų Karalienės, malonių Dalintojos, ir šv. Marijos Goretti vardu. Visi klaupiasi ir meldžiasi. Ne vienas stebuklas įvyko šios šventosios užtarimu. Sienos nukabinėtos votais, nuotraukomis iš beatifikacijos ir kanonizacijos iškilmių. Štai ir marmurinis karstas po altoriumi — jos relikvijos. Atrodo tartum šandien paguldyta. Nedidelė, puošni, miela.

Buvo susirinkusi nemaža maldininkų grupė, o po Mišių pamokslas, kurį pasakė iš Lietuvos atvažiavęs kunigas. Jis kalbėjo: "Laiminga jūsų tauta, kad turite tiek daug šventųjų. Ir čia savo mažąją kankinę užskaistybę. Jų reikia ypač mūsų laikais, kai būtina atgręžti mūsų studentiją, moksleiviją, jaunąją darbininkiją nuo nedorų pasilinksminimų, nuo abejingumo tautos likimui, nuo purvo. Ir Lietuva turi tokių didvyrių — Danutę Burbaitę, Spirgevičiūtę ir daugel kitų, kurios paaukojo savo gyvybę, gindamos

“KUR DU AR TRYŠ...”

CHIARA LUBICH

“Aš norėčiau, kad vyrai visur, kur besimelstų, keltų aukštyn tyras rankas, be pykčio ir nesantaikos” (1 Tim 2,8).

Šie žodžiai paimti iš šv. Pauliaus pirmojo laiško Timotiejui. Tai yra dalis patarimų krikščionių bendruomenėms, kurioms jis vadovavo, nurodančių ko reikia siekti maldoje.

Apaštalas savo gyvenimo pabaigoje rašė Timotiejui tą pirmąjį laišką, kuris rodo, jog Bažnyčia jau buvo gerokai pažengusi. Krikščioniškoji naujiena jau buvo paplitusi įvairiuose Viduržemio jūros kraštuose. Apaštalų duoti tikėjimo ir krikščioniško gyvenimo pagrindai jau buvo užtenkamai tvirti. Jau buvo atėjęs laikas svarstyti jų doktrinų ir organizacijų formulavimą. Tame kontekste mes ir turime suprasti šią versiją.

Krikščionių suėjimuose — nuo pat pradžios — bendrai maldai buvo skiriama ypatinga reikšmė ir nesunku suprasti kodėl. Juk Jėzus pažadėjo būti ten, kur du ar trys susirenka jo vardu. Jis užtikrino savo pasekėjus, kad jų maldos bus išklausytos, jei jie susirinkę jo vardu mels Tėvą ko nors (Mt 18, 19-20).

Užtai, kada krikščionių bendruomenė kreipiasi į Amžinąjį Tėvą Jėzaus vardu, ji yra tikra, jog gaus iš jo visas malones, kurių prašo.

Idant bendruomenė gautų, ko meldžia, jos nariai tikrai turi būti vieningi Jėzaus vardu. Jie turi pasiryžti vieningai gyventi pagal jo žodžius, o ypatingai pagal abipusės meilės

įsakymą. Čia mūsų mąstomoji frazė (1 Tim 2,8) aiškiai nurodo tas sąlygas, kurių Jėzus reikalauja: širdies tyrumo, nesavanaudiškumo ir virš visko artimo meilės. O toji meilė reikiasi atlaidumu, taikingumu, nesipiktinimu, vieningumu, vengimu visko, kas galėtų būti kliūtimi vienybei, kurios jis ir nori.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Iš naujo patirdami krikščionių suėjimuose malonių gausumą, pasiryždami visuomet su nuoširdžiu dėmesiu juose dalyvauti, permąstydami nuostabią Jėzaus dovaną, kurią jis pažadėjo, kad kiekvieną kartą, kada tik susirenkame jo vardu, jis visuomet bus mūsų tarpe. Ir mes tikrai žinome, kad Jėzaus buvimas tarp mūsų pasiekia savo kulminaciją, kai švenčiame Eucharistiją. Tada Jėzus realiu ir asmenišku būdu duoda save patį kiekvienam iš mūsų taip, kad vienybėje su juo, mes taip pat galime atsduoti Tėvui ir aukotis mūsų broliams ir seserims.

Tai padės mums, kai švenčiame Eucharistiją, dalyvauti joje su pasiryžimu, atsižadėti savo individualizmo ir izoliavimosi, atsiverti kitiems, nuoširdžiai jais interesuotis, dalyvaujant jų reikaluose, jų kentėjimuose ir rūpesčiuose. O virš visko mes galime padėti vieni kitiems gyventi pagal Jėzaus žodžius, ypatingai pagal jo naują įsakymą mylėti vieni kitus, taip kad jo buvimas su mumis gali nešti nuostabių vaisių.

Tada mes patirsime ne tik didesnę vienybę su Dievu, bet ir plėtimąsi jo Karalystės aplink mus. Meilės ugnis, kurią Jėzus atnešė į žemę, sukels liepsnas, galbūt lėtai plintančias, bet neužgesinamas, ko mes visi ir trokštame.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

skaistybę. Tik mes neturime nei tokių išdygusių nuostabių šventovių, nei tiek šventųjų garbe vainikuotų kankinių. Tikimės, kad ir mūsų šalis, nusikračiusi ilgo pusšimčio prievartos ir dvasinio skurdo purvų, atsigavusi

nuo dabartinės drumzlinos bangos, sulauks savo kankinių, šventųjų, gimtosios žemės angelų sargų garbės, kad išaugs ir jiems paminklai, kaip jūs čia pastatėte ne vieną savo mažajai skaistybės kankinei Marijai...”

NAUJAS GYVENIMAS ŠVENTOJOJE DVASIOJE

FRANCIS MARTIN

Charles Colson, būdamas 40 metų amžiaus, tapo Amerikos prezidento Nixono artimiausiu patikėtiniu. Tačiau savo karjeros viršūnėje jis pasijuto bėjėgiu. Kilus "Watergate" skandalui, jis buvo apkaltintas ir nu-teistas.

Sunkių išgyvenimų slegiamas, Colsonas atrado Dievą. Jam prisiminė vieno bendradarbio pasidalinimas savo gyvu tikėjimu, o jo malonumas, rimtis ir vidinė ramybė Colsonui kėlė pavydą. Jis panoro vėl jį sutikti ir labai nustebė, kad anam Jėzus buvo ne vien istorinis asmuo, bet ir jo asmeninis draugas.

Colsono vidus tam priešinosi. Jis galvojo, jog tikėjimas negali taip paprastai reikštis komplikuotame politikos pasaulyje. Tačiau jiems bediskutuojant, Colsonas jautė nykstantį jo vidinį pasipriešinimą. Atsisveikinęs, jau mašinoje jis staiga apsipylė ašaromis. Išdidumas neleido sugrįžti pas draugą. Važiuodamas šaukėsi Dievo pagalbos. Taip suminkštėjusi širdis išreiškė prašymą dvasinės tiesos. Ir taip buvusi svarbi politinė figūra pamatė savo išdidumą ir per tai atrado begalinį Dievo gailestingumą. Visi ankstesnieji prieštaraavimai tapo bereikšmiai. O kai Colsonas jau pilnas nuolankumo atidavė savo gyvenimą Kristui, *jis gimė iš naujo*.

Ilgais kalinimo mėnesiais Dievas jį be perstojo veikė. Jėgos samprata jame radikaliai pasikeitė. Iš politinės karjeros pelenų išaugo naujas žmogus su nauja įtaka kitiems. 1976 m. jis įsteigė kalėjimo bendruomenę ir nuo to laiko savo gyvenimą pašventė žmoniems, padėdamas jiems pažinti begalinę Dievo meilę.

Jėzus kalbėjo apie gimimą Dievo kara-

lystei. Nikodemas, žydų vadovas, fariziejus, stebėjosi Jėzaus žodžiais ir darbais. Jis norėjo pats sužinoti, kas yra Jėzus. Bijodamas žydų, jis naktį atėjo pas Jėzų ir klausė: "Rabi, mes suprantame, kad esi atėjęs nuo Dievo kaip mokytojas, nes niekas negalėtų padaryti tokių stebuklų, kokius tu darai, jeigu Dievas nebūtų su juo". Jėzus atsakė: "Iš tiesų, iš tiesų sakau tau: jei kas neatgims iš aukštybės, negalės regėti Dievo karalystės". Nikodemas paklausė: "Bet kaip gali gimti žmogus, būdamas nebejaunas? Argi jis gali antrą kartą įeiti į savo motinos iščias ir vėl užgimti?" Jėzus atsakė: "Iš tiesų, iš tiesų sakau tau: kas negims iš vandens ir Dvasios, neįeis į Dievo karalystę. Kas gimė iš kūno, yra kūnas, o kas gimė iš Dvasios, yra dvasia. Nesistebėk, jog pasakiau: jums reikia atgimti iš aukštybės. Vėjas pučia, kur nori; jo ošimą girdi, bet nežinai, iš kur ateina ir kurlink nueina. Taip esti ir su kiekvienu, kuris gimė iš Dvasios" (Jn 3.2-8).

Jėzus palygino Dievo Dvasią su laisvu nematomu vėju. Mes girdime jį ir matome jo praėjimo pasekmes, bet nematome, iš kur jis atsiranda. Jėzaus duodamas naujas gyvenimas gimsta ne kūno, o nematomos Dievo Dvasios galia.

Nikodemas atsiliepė: "Kaip tai gali būti?" Jėzus jam atsakė: "Tu esi Izraelio mokytojas ir šito nesupranti? Iš tiesų, iš tiesų sakau tau: mes kalbame, ką žinome, ir liudijame, ką matėme, tik jūs nepriimate mūsų liudijimo. Jei netikite man kalbant apie žemės dalykus, tai kaipgi tikėsite, jei kalbėsiu jums apie dangiškuosius? Niekas nebuvo pakilęs į dangų, kaip tik Žmogaus Sūnus, kuris nužengė iš dangaus. Kaip Mozė dyku-

moje iškėlė žaltį, taip turi būti iškeltas ir Žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kuris jį tiki, turėtų amžinąjį gyvenimą” (Jn 3,9-15).

Jėzus atėjo į žemę mirti kryžiaus mirti- mi, kad mes galėtume gimti amžinam gyvenimui ir nueitume į dangaus karalystę. Tą naują gyvenimą gauname tikėjimu.

Atgimęs iš naujo

“Šlovė Dievui, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvui, kuris iš savo didžio gailestingumo Jėzaus Kristaus prisikėlimu iš numirusių yra atgimdęs mus gyvai vilčiai“ (1 Pt 1,3). Apaštalas Petras aiškiai nusako naujo gimimo esmę. Prisikeldamas Jėzus nugalėjo mirtį ir nuodėmę už mus. Tikėdami mes iš naujo gimstame į pergalės ir amžinojo gyvenimo viltį. Mes gimstame Dievo šeimai, nes kiekvienas, kuris tiki, yra Dievo vaikas.

Gimimas į Kristų dar nepadarо mus gesniais. Doras gyvenimas yra svarbiausias dalykas. Kai atgimstame iš naujo, mes *gauname naują energiją ir naują vidinę galią naujam pilnutiniam gyvenimui*. Dievo pažinimas, kaip Tėvo ir mūsų gyvenimo šaltinio, įgalina mus gyventi dvasinį gyvenimą, ko negalėtume dėl savo jėgų ribotumo.

Mūsų tikėjimas teikia mums galimybę atnaujinti bendravimą su Dievu arba atgimti iš naujo. “Jūs esate atgimę ne iš pranykstančios, bet iš nenykstančios sėklos gyvojo ir pasiliekančiojo Dievo žodžiu” (1 Pt 1,23). Žodis yra amžinoji Dievo tiesa, įkūnyta jo Sūnuje Jėzuje Kristuje. Dievo Žodis turi savyje visą išmintį ir kūrybinę jėgą.

Jo žodžiu mes atgimstame

Šį naują gyvenimą mums teikia Šventoji Dvasia. Pasijunti nauju žmogumi. Nei amžius, nei praeitis šiam atgimimui neturi jokios reikšmės. “Taigi, kas yra Kristuje, tas

yra naujas kūrinys. Kas buvo sena — praėjo, štai atsirado nauja” (2 Kor 5,17).

Naujas gyvenimas Kristuje naujai parodo pasaulį. Mūsų matoma realybė nesiskiria nuo tos, kurią mato kiti žmonės, tačiau mes ją kitaip suprantame, nes Dievas veikia mumyse. Dievo Žodis mums atskleidžia priežastį, kodėl mūsų gyvenimą valdo netvarka ir baimė. Dievas siūlo išmintį ir galią, išlaisvinančią mus iš visokiausių sunkumų, laikančių mus belaisviais.

Sutikę iš naujo atgimusį draugą ar kaimyną, galėtume sakyti: “Kas atsitiko? Tu nesi tas pats. Kur dingo tavo nervingumas? Nė kiek nesibaimini, nors pasaulis, kuriame gyvename, visus jaudina. Nepastebiu tavyje pykčio, savanaudiškumo, kas taip ryšku kasdieniniame žmonių gyvenime...”

Tuomet kaip tik ir ateina laikas liudyti Šventosios Dvasios nuveiktus dalykus. Kitiems tai ir bus geroji naujiena. Tuomet galime sakyti: “Esu naujas žmogus. Ir tavo gyvenimas galėtų pasikeisti. Nėra jokio reikalo gyventi žmogui baimėje, nuolatiniuose rūpesčiuose. Aš toks buvau ir žinau, kad taip yra. Buvau miręs ir esu gyvas. Jėzus, išliedamas man Šventąją Dvasią, išvedė mane iš tamsos į šviesą. Tai atsitiko ne dėl mano valios pastangų ar kad būčiau to vertas. Čia Dievo gailestingumo dovana. Jei jis tai padarė man, jis gali ir su tavimi taip pat padaryti. Tai tokia yra “atgimti iš naujo” esmė, tai naujas, pilnutinis gyvenimas, gautas dovanai Šventosios Dvasios galia.

Gimimas iš vandens

Kaip įvyksta šis perėjimo į naują gyvenimą stebuklas? Krikščionio gimimas ar atgimimas vyksta per tikėjimą: girdint Dievo Žodį ir jį priimant, panašiai kai įvyko su Colsonu. Pirmas gimimas įvyksta priimant krikšto sakramentą ir todėl krikštas vadinamas tikėjimo sakramentu. Mūsų tikėjimui reikia tokių akių, kad sakramentiniuose žen-

Kauno Jėzuitų vidurinės mokyklos jaunieji moksleiviai, globjami vyresniųjų, dalyvauja tik ką atšventintoje bažnyčioje mokslo metų pradžioje.

kluose įžvelgtume dvasinę realybę — Šventosios Dvasios veikimą, teikiantį tikintiesiems naują gimimą. Vandens krikštu senąjį žmogaus "aš" Dievas pakeičia nauju.

Apaštalas Paulius laiške romėnams apie krikštą rašo: "Argi nežinote, jog mes visi, pakrikštytieji Kristuje Jėzuje, esame pakrikštyti jo mirtyje? Taigi krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kad kaip Jėzus buvo prikeltas iš numirusių Tėvo šlovinga galia, taip ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą" (Rom 6,3-4).

Šios krikšto apeigos, kuriose Kristus veikia per savo kūną — Bažnyčią, parodo, jog mes esame sujungti su Kristumi jo mirtyje. Krikštas mus paneria Jėzuje, jo pasiaukojančios meilės akte. Vandens krikštu mes išgydomi iš nuodėmės. Dievas nuplauja mūsų nuodėmes, net iš Adomo ir Ievos paveldėtą gimtąją nuodėmę.

Krikštas yra pirmas žingsnis išganymui priimti. Katalikai krikštija vaikus kūdikystėje. Tikėjimo auginimą toliau tęsia tėvai ir Bažnyčia. Sutvirtinimo sakramentas, kurio dėka gauname Šventąją Dvasią, subrendusiame amžiuje padeda gyventi krikščioniškai.

Gyvenimas — tai augimas tikėjime, įgyjant vis daugiau žinių, tačiau pagrinde vis tiek pasilieka apreiškimu besiremiantis tikėjimas. Tikėjimas stiprėja, jei pareiškimas tampa vis asmeniškesniu. Gaila, kad daug žmonių, gavę visus pradinius sakramentus, vis dar nepažįsta Kristaus asmeniškai ir nepatiria jo galios savo gyvenime.

Po krikšto Dievo Žodis tampa gyvas, aktyvus ir dinamiškas ne koku tai abstrakčiu būdu, bet gyva galinga Šventosios Dvasios jėga. Krikšto pilnatvės gavimui Dievas keičia mūsų gyvenimą, jei mes sakome "taip".

Tai tikėjimo veiksmas. Žmogiškoji valia čia nieko pati iš savęs negali, bet sutikti su Dievo veikimu mumyse gali. Tikėjimas yra viso šio veikimo siela. Tai Jėzaus kryžius ir jo prisikėlimo dovana. Tai dvasinė atviros širdies operacija. Tačiau be mūsų sutikimo Dievas neoperuoja. Šio gyvenimą teikiančio proceso yra trys laipsniai:

- tikėjimo tiesų žinojimas ir jų priėmimas,
- atsidavimas, t.y. apsisprendimas atiduoti savo gyvenimą Kristui,
- tikėjimo patirtis ir žinojimas, ateinąs Dievui veikiant per krikšto sakramentą.

Mums reikia pažinti ir patirti tiesą, klausytis gerosios naujienos ir ją suprasti. Dievo išganomasis veikimas per Šventąją Dvasią yra nukreiptas į mūsų protą. Tačiau niekada nesuprasime mus išganančios tiesos, jei to tikrai nenorėsime. Tokio apsisprendimo reikalauja Evangelija. Taip įvyksta asmeninis atsidavimas Dievui: „Aš tuo tikiu ir atiduodu tau savo gyvenimą“.

Prieš tokį apsisprendimą paklauskime savęs: ar aš tikiu, kad man reikia išganymo? Ar galiu atsisakyti iliuzijų, apgaulės ir visų kitų blogybių, užpildančių netikinčiojo gyvenimą? Ar turėsiu jėgų savo aplinkoje pasitraukti iš centro, jei to nuolat siekdavau? Ar esu pasiruošęs atiduoti save Jėzui kaip savo Viešpačiui ir Dievo Sūnui, prašydamas jį būti savo gyvenimo Valdovu?

Kai mes atiduodame savo gyvenimą Kristui, Šventoji Dvasia suteikia gyvenimo patyrimą. Dievas ant mumyse jau esančio tikėjimo uždeda savo antspaudą, t.y. mūsų dvasiai, kad Kristus yra Dievo Sūnus. Tikri krikščioniai buvo pasiryžę už tai paaukoti viską, net gyvybę „Kristuje, ir jūs, išgirdę tiesos žodį — išgelbėjimo Evangeliją — ir įtikėję juo, esate paženklinți pažadėtąja Šventąja Dvasia“ (Ef 1,13). Pirmiausia mes išgirstame tiesą ir po to apsisprendžiame priimti gerąją naujieną. Tik vėliau Šventosios Dvasios krikštu užantspauduojamas mūsų tikėjimas.

Šv. Ciprijonas gražiai aprašo savo krikštą: „Iki to laiko aš gyvenau tamsoje. Buvau pasinėręs nuodėmingo pasaulio sukuriuose, visiškai nutolęs nuo tiesos. Girdėjau, jog Dievas duodavo žmonėms antrą, jų išganymui reikalingą gimimą, bet aš abejoju, ar kas nors galėtų mane pakeisti. Nemaniau, kad žmogus galėtų nusimesti savo nupulsią prigimtį ir pasikeisti širdimi ir siela, pasilikdamas tame pačiame kūne. Kaip galima — aš klausiau savęs — taip staigiai pakeisti gyvenimo įpročius? Kaip galima staiga išsilaisvinti iš kaltės jausmo dėl viso savo gyvenimo ir kaip atsikratyti pačioje prigimtyje įsišaknijusios nuodėmės?

Tokios buvo mano mintys, nes praeityje buvo daugybė nuodėmių. Nemačiau jokios išeities. Buvau įpratęs pasiduoti savo silpnybėms ir pagundoms. Netikėjau, jog galiu tapti kitu žmogumi.

Vieną dieną Ciprijonas, 36 metų advokatas, nusprendė apsikrikštyti. Apie tai jis rašo: „Staiga aš pasinėriau tame gyvenimą teikiančiame vandenyje ir pajutau, kad visa mano praeitis buvo nuplauta. Aš atidaviau Viešpačiui savo gyvenimą. Jis apvalė mano širdį ir pripildė mane Šventąja Dvasia. Taip aš gimiau iš naujo. Stebuklingu būdu išnyko visos mano abejonės, ir pamačiau tai, kas anksčiau man buvo paslėpta. Dabar aš dirbau darbus, kurių anksčiau negalėjau. Supratau, kad gyvenimas pagal puolusią prigimtį vedė į pražūtį. Pasijutau laisvas, pradėjau gyventi Šventosios Dvasios duotu gyvenimu ir dalintis su kitais amžinuoju“.

Šv. Ciprijonas, išgirdęs Evangelijos tiesą, ją priėmė. Atgailaudamas už savo nuodėmes, jis asmeniškai išgyveno Kristų. Visos jo abejonės ištirpo, krikštu gimus iš naujo.

Gimimas iš Dvasios

Vandens krikštas ir Šventosios Dvasios gavimas yra neatskiriama. Per tikėjimą ir krikšto sakramentą mes įsijungiame į Kris-

taus gyvenimą. Vandens krikštu mes gauname Šventosios Dvasios antspaudą. Šventoji Dvasia apsigyvena mūsų širdyse.

Tuo tarpu Šventosios Dvasios dovanos gaunamos per Šventosios Dvasios krikštą. Šis terminas naujai padeda mums suprasti šią tiesą. Tada jau suvokiame, ką kiekvienam iš mūsų reiškia Jėzaus mirtis. Mūsų laikais Dievas ypatingai kviečia savo žmones atsinaujinti. Tam patarnauja trys krikšto eigos laipsniai:

- Evangelijos tiesų priėmimas.
- apsisprendimas (apgailėjus nuodėmes, Kristaus priėmimas),
- tikėjimo patyrimas nauju būdu, t.y. naujai asmeniškai pažįstant Jėzų kaip savo Viešpatį.

Šventosios Dvasios krikštas šiuolaikinėje Bažnyčioje yra įprastas reiškiny, rodantis gyvą asmenišką realybės išgyvenimą, Kristaus buvimą pakeistuose gyvenimuose, dvasinių dovanų naudojimą. Šis galingas Dievo meilės patyrimas veda į dar gilesnį Dievo pažinimą. Šv. Rašto tiesų ir atgailos dėka Dievas palengva keičia ir mūsų protą. Šio augimo metu vyksta dar gilesnis atsivertimas ir Jėzaus, prisikėlusio Dievo Sūnaus, realybės ir didybės pažinimas.

Šiais laikais dažnai atsitinka, kad pirmas Šventosios Dvasios poveikis yra lydimas didelio džiaugsmo, laimės ir pasireiškimo dvasinių dovanų: kalbų, pranašystės ar gydymo. Tai paslaptingas Dievo veikimas dvidešimto amžiaus žmonėms. Dievas įvairiais būdais mus moko pažinti Jėzų, patirti jo kryžiaus jėgą laisvinantis iš nuodėmių. Mes visi turėtume melsti Šventosios Dvasios išsiliejimo mūsų gyvenime. Ir nesvarbu, koku vardu šią malonę pavadintume. Jei norime tapti subrendusiais krikščionimis, prašykime Šventąją Dvasią pripildyti mus, kad savo širdyse susitiktume su Dievu ir jo Sūnumi.

Štai ką pasakoja vienos kolegijos studentė Kotryna. Nors ji buvo krikščionė, neturėjo pakankamai jėgų kovai su nuodėme. Slegiama nuodėmės ir kaltės jausmo, vieną

dieną ji pasakė Dievui: "Dieve, bandžiau gyventi kaip krikščionė, bet pavargau. Dabar bandysiu be tavęs".

Tas laikotarpis Kotrynos gyvenime buvo pilnas skaudžių patirčių. Pablogėjo bendravimas su žmonėmis. Ieškodama nusiramimo valgyje, tapo jo vergė. Bandė naują draugystę, bet po kelių mėnesių draugas ją paliko. Neramybės sugniuždyta, pradėjo prašyti Dievo pagalbos.

Vieną sekmadienį bažnyčios biuletenyje ji perskaitė apie "atradimą Kristaus meilės per žmonių meilę". Desperacijoje ji paprašė nepažįstamą žmogų paaiškinti to skelbimo turinį. Pasikalbėjimas nieko nepaaiškino, tik kažkokia ramybė užliejo jos širdį. Šis žingsnis buvo Dievo linkui. Kotryna tikėjo, jog Dievas ją pasitiks pusiaukelyje.

Pagal skelbimą, po penkių dienų ji pasirinko tolimiausią kampelį, vildamasi išlikti niekieno nepastebėta. Kai grupelė susirinkusiųjų pradėjo garbinti Dievą Šventosios Dvasios duotomis kalbomis, Kotryna išgyveno nepaprastą Dievo buvimo tikrumą. Ji pajuto, kaip Dievas ją apsupo savo intymia, tik jai skirta meile. Ramybės ašaros liejosi jos viduje, ir ji jautė, kaip jos plauna jos ilgų metų skausmą ir vieatvę. Kotryna pradėjo garbinti Dievą, jausdama jam asmenišką meilę. Tiesa, ji tikėjo, bet dabar ji pažino Dievą asmeniškai, kaip artimą ir ištikimiausią draugą. Dabar ji galėjo patikėti jam giliausius savo širdies troškimus ir visa atiduoti į jo rankas.

Kotryna buvo pakrikštyta Šventosios Dvasios krikštu. Jos gyvenimas visiškai pasikeitė. Šv. Rašto tiesomis Dievas ją mokė naujo gyvenimo.

Jėzus yra Krikštytojas

Šventosios Dvasios krikštu realizuojasi prisikėlusio Išganytojo veikla. Šventoji Dvasia apreiškia tikinčiajam Dievo Sūnaus realybę, didybę ir išganomąją galią. Tai mus

Kauno Jėzuitų vidurinės mokyklos choras gieda bažnyčioje.

įgalina deramai atsiduoti Dievo veikimui. Šventoji Dvasia mums padeda mirti nuodėmei ir gyventi vien Dievui.

Po Kotrynos asmeniško susitikimo su Dievu, praėjus keliems mėnesiams, jos tikėjimas virto gyvojo vandens upe, tekančia iš jos širdies. Ji pamėgo Šv. Raštą, malda tapo spontaniška ir tikra. Realaus Kristaus buvimo išgyvenimas vis augo, sakramentai įgavo gilią prasmę. Nuodėmingi įpročiai, seksualinis geismas ir kiti blogi polinkiai prarado savo galią. Šventoji Dvasia keitė Kotrynos protą ir širdį.

Ne vieną naują kelią atvėrė Šventosios Dvasios veikimas joje. Kotryna pradėjo giliai išgyventi meilę Dievo tautai. Kasdien ji alko daugiau sužinoti apie šį naująjį gyvenimą. Šv. Rašto teiginiai jai kalbėjo tiesiai į širdį. Šventosios Dvasios kalbų dovana tapo naujuoju Dievo garbinimo būdu. Nors Šven-

toji Dvasia Dievo veikloje dalyvavo nuo pasaulio pradžios, tačiau iki išganymo nekeitė žmogaus gyvenimo. Dabar jos veikimas tapo realiai matomas.

“Jei kas trokšta, teateinie pas mane! Teatsigeria, kas mane tiki. Kaip Raštas sako, — iš jo plūs gyvojo vandens srovės” (Jn 7,37-38). Jėzus kalbėjo apie Šventąją Dvasią, kurią gaus įtikėjusieji. Mat Šventoji Dvasia dar nebuvo nužengusi, nes Jėzus dar nebuvo pašlovintas.

Reikia tikėjimo. Jei mes išgyvename dvasios troškulį, Jėzus prašo patikėti juo, ateiti pas jį ir jis tą troškulį numalšinsias. Jis net pažadėjo ateinančius pripildyti vandens srovėmis.

Jei Jėzus nebūtų priėmęs mirties krikšto, nebūtų nė Šventosios Dvasios krikšto. Jėzus išgėrė Dievo teisingumo taurę iki dugno. Dabar mes džiaugiamės jo kryžiaus vaisiais.

Dabar visi tikintieji gali gauti Šventosios Dvasios krikštą. Tai Jėzaus mirties dovana.

Atgimti iš naujo Šventosios Dvasios krikštu nėra tik trumpas džiugus išgyvenimas, bet naujas tobulėjimo kelias, kuriuo eina ir pats Kristus. Tame kelyje pasitai-kančios nuodėmės žmogų labai skaudina.

Šventoji Dvasia teikia Dievo žodžiui galią. "Dievo žodis yra gyvas, veiksmingas, aštresnis už bet kokį dviašmenį kalaviją. Jis prasiskverbia iki sielos ir dvasios atšakos, iki sąnarių ir kaulų smegenų ir teisia širdies sumanymus bei mintis" (Žyd 4,12).

Kotrynos naujo gyvenimo pradžia buvo neapsakomai džiaugsminga. Tačiau ji žinojo, jog reikia baigti su nuodėmingu gyvenimu. Buvo tikrai sunku, bet Dievas padėjo nutraukti nuodėmingas draugystes ir išmokė ramiai priimti visa, kas turi būti pagal Dievo valią. Ji greitai patyrė, jog klausant Dievo viskas išeina į gera. Taip pat išmoko išgirsti Viešpatį ir atsiliepti į Šventosios Dvasios paraginimus.

Kai Šventoji Dvasia apsigyvena mumyse ir keičiančiai veikia mūsų širdį bei valią, mes jau trokstame mylėti Dievą visa širdimi, visu protu ir visomis jėgomis. Kaip nuostabiai Šventoji Dvasia keičia mūsų protą ir išlaisvina mus!

Gyvenantys modernioje Vakarų kultūroje dažnai esti dvasinės vergijos aukos. Nors mes džiaugiamės materialinėmis gėrybėmis, bet jei esame akli dvasinei Dievo realybei, mus gali kankinti dvasinis alkis. Tokioje situacijoje mes esame panašūs į urvinius žmones. Esame girdėję, jog Dievas yra. Kai reikia, net kreipiamės į jį. Kartais, po aiškaus Dievo įsikišimo, pripažįstame jo veikimą. Tačiau urvinis žmogus, nebendradamas nei su Dievu, nei su žmonėmis, ir vėl lieka vienas. Kokia ironija, kad ši dvasinė vergija viešpatauja vadinamame "Apšvietos" amžiuje, kurio pagrindinis postulatas, kad Dievas nesikiša į šio pasaulio reikalus. Visa, kas vyksta pasaulyje, aiškinama kaip energijos, žemės turtų ar kitų priežasčių iš-

dava. Neteisingai priimdami realybę, žmonės dvasiškai regresuoja. Protu ir dvasia atsiskyrę nuo Dievo, jie vėl grįžta į dvasinius urvus.

Kai Jėzų pažįstame asmeniškai, išsilaisviname iš urvinio gyvenimo. Atpažindami Dievo išganomąjį veikimą savo gyvenime, mes patenkame į dienos šviesą. Šventoji Dvasia išsilieja mumyse ir stiprina mūsų ryšius su Dievu. Tada jau nekyla abejonės, ar Jėzus yra Dievo Sūnus. Tai mums apreiškia Šventoji Dvasia.

Mes visi esame kviečiami pažinti Viešpatį ir jo galią savo gyvenime. Šventoji Dvasia atveria mums asmeniškai mūsų gyvenimą keičiantį Jėzų ir tuo atbaigia mūsų tikėjimą. Jo jėga įgalina mus sėkmingai priešintis nuodėmei ir liudyti Jėzų kitiems. Tačiau nuodėmė iš karto žmogaus nepalieka. Kaip Šventoji Dvasia apvalo sielą? Mes išgyvename kasdien savo silpnybes. Kartais atrodo tiesiog neįmanoma gyventi pagal Dievo reikalavimus. Kaip pritaikyti kryžiaus galią savo gyvenimui? Kaip kiekvieną dieną išlikti laisvam nuo nuodėmės? Apie tai kitą kartą.

Vertė P. Abromaitienė

■ Čikagos marijonas kun. dr. Juozas Vaškas, buvęs profesorius, rektorius, misionierius, staiga mirė spalio 6 d. Buvo gimęs 1910 m. vasario 4 d. Palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse. Yra buvęs žurnalo "Laivo" redaktoriumi.

■ Motina Teresė, Artimo meilės kongregacijos įkūrėja, apdovanotoji Nobelio Taikos premija, praeitą vasarą lankė Albaniją. Ji yra albanų kilmės, gimusi Skopje mieste.

■ Indijoje šeši milijonai mokinių lanko kata-likų mokyklas, vidurines ir aukštąsias.

■ Norvegijos vyskupas J. W. Gran paskelbė, kad iš Šiaurės Europos šalių ten kunigystei įuo-šiasi 40 seminaristų. Tai rekordinis skaičius tiems kraštams.

■ Vyskupas Teofilis Matulionis ilgai komu-nistų kankintas kalėjimuose ir tremtyje, yra miręs 1962 m. rugpjūčio 20 d. Taigi 1992 m. suėjo 30 metų nuo to komunistų kankinio mirties

Ideali motina

(Konkurso suaugusiųjų grupėje V premiją laimėjęs straipsnis)

Viltautė Pocienė

Manau, kad tėvai, ypač motina, gali padaryti savo vaikus laimingus. Tik reikia jausti gilią atsakomybę už vaikų gyvenimą ne iki savo, bet iki jų mirties. Jeigu augtų laimingi vaikai, laimingi būtų ir visi žmonės, turintys motinas. Tarp šitiek laimingųjų ir našlaičiams užtektų žmonių meilės, atstojančios motiną. Žemėje turėtume Dangaus karalystę. Ir visa tai gali padaryti ideali motina.

Kaip tapti idealia motina? Pirmiausia, reikia norėti vaikų, o ne gimdyti tik atliekant pareigas arba galvojant, kas senatvėje bus, kas tavimi pasirūpins. Apie savo naudą neturėtų būti nei minties. Geriausia, kai kūdikio laukiama, tada lengva džiaugtis jo atėjimu. Bet ir tuomet, kai nauja gyvybė yra netikėta, kai keičia kitus planus, reikia tikėti, kad tai — Dievo dovana, kuri tikrai atpirks visus rūpesčius.

Kūdikis, būdamas motinos iščiose, suvokia motinos mintis. Gimęs prieš jos norą, niekuomet nebūna geras vaikas. Tiesiog įgimtų blogų santykių su mama neįmanoma pašalinti net dedant tam tikras pastangas. Jausdamas motinos neapykantą ir ją laikydamas savo nelaimių priežastimi, vaikas jaučiasi labai nelaimingas, net griebiasi savižudybės.

Naujagimis turi tiktai čiulpimo ir griebimo refleksus, kurie leidžia jam pavalgyti ir išlikti gyvam. Labai pamažu jis įgauna vis daugiau proto ir sąmoningiau elgiasi. Šiuo laikotarpiu

vaikas turi būti itin mylimas. Reikia pakęsti jo primityvų elgesį, nepykti už padarytą žalą. Manau, kad nereikia skiepyti jiems kaip cirko šuniukams sąlyginių refleksų ir džiaugtis, kad jau neina prie uždraustų daiktų. Neina todėl, kad prisimena, jog už tai buvo skaudžiai nubaustas. Jau kūdikiuose, nuolat juos tramdant, kaupiasi neišlietas agresyvumas, kuris ateityje nežinia kaip pasireikš savo bloguoju pavidalu. Tokie "pavyzdingi" vaikai, kurie užauga, nieko nesusidaužę, nesudraskę jokios knygelės, kurie žaidžia smėliadėžėse nesusipurvindami rūbų, paskui nenori prisiminti savo vaikystės. Aišku, ir jaunystė nebūna šviesesnė, turint tokius valdingus tėvus. Ilgainiui, jie vaduojasi iš tėvų jiems suformuoto nepilnavertiškumo komplekso, atnešusio tiek nepelnytų skriaudų. Visą laiką mokyti tik paklusnumo ir nusižeminimo, ima nekęsti juos supančio pasaulio, nes nemoka apsiginti. Net tarp draugų jaučiasi nedrąsūs, pasiruošę pralaimėti. Suaugę ima suvokti, kas dėl to kaltas, ir santyčiai su tėvais blogėja. Šie juos vadina nedėkingais, o iš tikrųjų tai jie tėvams atleidžia be galo daug.

Retsykliais susiduriame su liūdnu šių dienų įvykiu — nepilnamečio savižudybe. Turbūt neskunko suprasti, kad jeigu žmogus turėtų nors vieną gerą draugą, niekada nesigriebtų šio kraštutinumo. To šaknys visada būna vaikystėje. O juk savižudžiai vaikai dažnai nebūna našlaičiai, bet turi net abu tėvus. Sunku išmatuoti tą gerumo trūkumą, o teisingiau, žiaurumą, kurį parodė savo vaikams tokie tėvai, dar pretenduojantys panašiu atveju į užuojautą. Pakartotinos nesėkmės atveju vaikas gerai žinojo, kad nebus suprastas, paguostas, o begalinės žeminančios bausmės jau darosi nepakeliamos.

Pažinojau vieną motiną, kuri labai teisingai pasiūlydė, susitarusi su dvylikamete dukra nieko viena nuo kitos neslėpti. Papasakoti apie save kritiškai savo vaikui yra gana sunku. Bet tas atneša didelę abipusę naudą. Vaikai ima pasitikėti tėvais, pasidaro atviri, tariasi, nebijo atskleisti savo slaptų minčių, gauna patarimų ir, be abejo, mažiau klysta. Leiskime savo vaikams mokytis iš mūsų klaidų, priešingu atveju, mes elgsimės egoistiškai, sąmoningai neapsaugosim jų nuo klystkelių, paliksim aklavietėj, negirdėsime jų pagalbos šauksmo. Nuliūdę, ilgesnį laiką nusiiminęs vaikas turi tėvams kelti didesnį nerimą

negu karščiujantis ar susižeidęs, nes tikroji sveikata yra dvasios sveikata. Toks vaiko liūdesys aiškiai rodo, kad nelaimė visai čia pat, o jaunasis žmogus bijo kreiptis, nes ne kartą tėvai jau paantrino jo žaizdas, grasino, baudė, neteisinaigai apkaltino, o reikėjo tik ramiai išklaudyti, įvertinti padėtį, prisipažinti, kad gal ir pačiam panašiai yra buvę. Nieko neprarasime, pasikalbėdami retsykiais su vaiku kaip lygus su lygiu.

Minėta motina savo dukrai studentei du kartus per savaitę rašydavo laiškus. Dukra gaudavo daug patarimų, pamokymų, nuotaiką keliančių pagyrimų, daugybę įrodymų, kad ji turi žmogų, kuris ją myli, atjaučia, supranta, niekada neišduoda. Mergaitė skambindavo motinai telefonu, aptardavo kiekvieną svarbesnį įvykį, naudojosi motinos patyrimu ir žymiai protingiau už savo bendraamžius spręsdavo svarbius jos gyvenimą lemiančius klausimus. Buvo linksma, drąsi ir savarankiška. Manau, kad jaunystėje jau motinos sukrauti dvasiniai turtai buvo tokie dideli, kad būtų užtekę visam gyvenimui. Štai tokia motina ir anksti mirusi lydi vaiką jo žemiškais keliais, nes laiku aprūpino jį gyvenimo išmintimi. Kaip skiriasi ši globa nuo tos materialios, kuria giriasi primityvūs tėvai: "Jau seniai suaugusiems vaikams perkam įvairius daiktus, o kiek dar paliksim, kad tik įvertintų". Kad tokie tėvai girdėtų, kaip jais skundžiasi vaikai, tačiau nenori, nesiklauso, atkakliai tvirtina, kad jie (tėvai) geri, ir viskas. Juk yra kriterijus, parodantis, teisingai tėvai su vaikais elgiasi ar ne. Jeigu vaikai myli savo tėvus, tikrai myli, klauso, vadinasi, viskas gerai. Deja, nemažai žmonių, matančių, kad vaikai jų nemyli, nepaiso, atsikalbinėja, ginčijasi, kovoja už save, vis tiek įrodinėja, kad jie geri tėvai. O juk mes patys sprendžiame apie savo tėvus, visai nesvarbu, ką jie apie save galvoja.

Mieli tėvai, kol nevėlu, susėskit vakare su savo vaiku ir paklauskite jo, ar neblogi jūs jam, ar gali jis jus mylėti. Ir sužinosite visas savo klaidas, tik negalvokit, kad esat tobuli, nekritikuojami. Jei stengsitės, nusileisite iki vaiko lygio, išgilinsite į jo reikalus, nepamiršite, ką pažadėjote, iš tikrųjų būsite mylimi, laukiami. Pamatysite, kiek daug džiaugsmo gali atnešti tikra vaiko meilė, o ne priverstinis paklusnumas. Tik nelaikykite jo našta, išlaidų priežastimi, nekartokite, kad jis bus blogas, apleis jus, nepadėkos. Mylėkite, ir viskas, negalvokit apie at-

lyginimą. Vaikas gimė tam, kad jūs turėtumėte ką *mylėti*, išlieti slopinamus gražiausius jausmus, pasakyti švelniausius žodžius. Nuritinkite akmenis nuo savo širdžių gelmių, ten atsivers šaltinėlis, kuris nuskaidrins jūsų sielą ir padarys laimingą jūsų vaiką. Juk apie tai ir svajojam visi mirtingieji. Mylėti iš tikrųjų didelis džiaugsmas, žmogaus poreikis ir jo teisė, kad tik turėtume ką, kad tik niekas neuždraustų. O kai nėra jokių kliūčių, neišsigalvokime jų patys. Šalia mūsų vaikas, mūsų kūnas ir kraujas, dalis mūsų sielos, tai pasižadėkime daugiau jo neskriausti, neatstumkime, kai jis ir baudžiamas puolasi prie mūsų. Išgyvenkime jo bėdas kaip savo, neišliekime blogos nuotaikos ant jo, nekibkime kiekvienam žingsny, kol jis mažas, nereikalaukime tiek daug. Įvertinkime pagaliau jo didingą meilę, sklindančią iš mažos širdelės, kai jis, tik ką išbartas, apsideja mūsų kaklą, atleidžia mūsų pyktį. Atsiliepkime į tai. Nematuoakime savo mastu, o darykime taip, kad jam būtų gerai, o ne mums patogų. Mūsų gyvenimo uždavinys — pasiekti, sulaukti, kad vaikas pats mums pasakytų: "Man gera, aš jus myliu". Bet netvirtinkim, kad jam gerai, jam nieko netrūksta, nekartokim: "Aš tik gero tau noriu".

"Blogiems" vaikams labai daug ko trūksta. Tėvai nesunkiai galėtų išspręsti šitas jų problemas, tik reikia truputėlio jautrumo, dėmesio ir meilės.

Viena mano suaugusi draugė nusipirko minkštų žaisliukų. Pasirodo, tai buvo jos vaikystės svajonė. Nuo to prasidėjo mūsų pokalbis. Išgirdau istoriją žmogaus, užaugusio tarsi liūto narve, jokių įstatymų neginamo nuo žiaurių, nužmonėjusių tėvų. O dar prisiminkime, kad tuo metu pas mus nebuvo nei tikybos pamokų, nei karito, nei vienuolių, nei paguodos telefonu. Būdamą 28 metų, ji susirgo šizofrenija. Ją, gulinčią psichiatrinėje ligoninėje, motina ėmė lankyti, lyg tai rūpintis. Pagerėjus sveikatai, duktė pasakė, kad jai atleidžia... Ar tai nerodo, kiek daug meilės tėvams yra vaikų širdyse.

Kita draugė vaikystėje labai norėjo išmolti groti akordeonu, bet motina nepirko instrumento, ir viskas. Niekada nebuvo toj šeimoj labai sunki materialinė padėtis. Be to, mergaitė siūlė nepirkti jai naujo palto ir tuos pačius batus sutiko nešioti dar dvejus metus, būtų atidirbusi tėvams už išlaidas. Nepirko, ir tiek. Vėliau privertė

studijuoti tai, kas patinka motinai, tekėti už to, kas jai atrodo perspektyvus. Žlugo ne tik vaikystės, bet ir visos gyvenimo svajonės. Gyveno be jokių teisių, motinos ujama, net skūstis nedrįso, visų bijojo. Tik, būdama brandaus amžiaus, pradėjo vaduotis iš depresijos, tapo katalike, kas apsprendė tolesnį jos gyvenimo būdą. Kilniai slaugo savo motiną, kuri ją kasdien įžeidinėja. Tik nedideliu draugų būry skamba jos nepakartojamas balsas, liguistas liūdesys neapleidęs lig šiol. Niekuomet nedainuoja dainų apie motinas. Prisimena daugybę skriaudų, tame tarpe nenupirktą akordeoną... Sako, kad būčiau kokių papuošalų prašius ar madingų rūbų. Šimto rublių motina pagailėjo...

Jei vaikas ko nors labai nori, na taip — labai — nepagailėkim išlaidų. Tegul nesikartoja liūdnos istorijos.

Ypatingas atvejis yra luošo vaiko gimimas šeimoje. Jis reikalingas dar didesnės meilės negu sveikas. Tokį vaiką nuo pat gimimo reikia stengtis reabilituoti, tai yra pripratinti laisvai jaustis tarp sveikų žmonių, įdiegti pasitikėjimą savimi, paruošti savarankiškam gyvenimui, įtikinant, kad jo fizinis trūkumas — Dievo dovana, o ne kryžius. Nelaimė visada padaro žmogaus širdį talpesnę, kas įgalina įsigyti didžiausių vertybių — patvarių ryšių su žmonėmis. Ne veltui lietuvių patarlė sako „Už vieną muštą dešimt nemuštų duoda“. Žmogaus fizinės prigimties defektas dažnai atveria jam galimybes, neprieinamas sveikam. Pavyzdžiui, kurčėbyli galima išmokyti kalbėti ir susigaudyti kalbančių tarpe. Bet sveikieji niekada negalės „įeiti“ į savitą ir įdomų kurčėbylių pasaulį. Gaila, kad kai kurie tėvai gėdijasi savo vargšo vaiko, slepia jį, traukmuoja, lepindami ir girdami savo sveikuosius vaikus. Auga pažemintas, nelaimingas žmogus, nesuvokiantis savo vietos gyvenime, ieškantis paguodos kitur. O tėvai dar didžiuojasi, kad maitina ir rengia nepilnavertį.

Augant šeimoje talentingam vaikui, gabumus reikia skatinti. Prievarta niekada nereikalinga, tačiau palikti spręsti pačiam mokytis muzikos ar ne, kai vaikui septyneri aštuoneri metai, neteisinga. Aišku, jis pasirinks žaidimus. O tokiais atvejais paragintas ir nemetęs pamokų, vaikas užaugęs bus dėkingas tėvams už padovanotas dvasines vertybes. Tuo tarpu turėjęs visišką laisvę ir patinęjęs, būdamas vaiku ar

paaugliu, užaugęs sūnus ar dukra prabyla į tėvus su karčiais priekaištais už nepuosenėtą ar sunaikintą jo talentą. Aplamai, nereikia vaikų apsaugoti nuo visko. Palikime juos situacijose, kur jie turi šansų laimėti. Tegul išmoksta siekti tikslo. Tačiau motina visada turi būti tos iščios, į kurias žmogus gali bet kada sugrįžti ir rasti užuovėją ir visų pusį.

Užaugę vaikai vis dažniau išeina iš namų, įauga į savo aplinką, susiduria su įvairiomis kliūtimis, pavojais. Jiems daug kas neaišku santykiuose su draugais, jie nesusigauja savo jausmuose, nežino, kuo pasitikėti. Ir jeigu nejaučia mylinčios motinos rankos, kaip sunkiai įgyja patyrimo, eina lyg tamsoj, brenda per pakelės dumblus, kai visai netoli tiesus kelelis, tik nėra kam parodyti. Ir ne vienas nusivilia, padaro nepataisomas klaidas, pražudo gyvenimą. Net ir tuomet kai kurios motinos nesupranta, jog tai jų nemeilė, abejingumas, įtarumas kaltas dėl vaiko nelaimės, net ir tuomet jos griebiasi prakeikimų, slepiasi nuo vaiko gėdos, didina prarają tarp jo ir savęs. Nuo visko, nuo visų pasaulio negandų ir nesėkmių apsaugo motinos meilė. O jeigu ką nors pražiūrėjome, neparodėme pavyzdžio, nepripildėme vaikų širdies gerumo, dosnumo, protingo pasitikėjimo, neatstumkime, bet gelbėkime, neišsirėkime, o slapta paverkime, pražilkime, bet ne prakeikime.

Šeima turėtų būti tas pavyzdingas mikro pasaulis, kur artimo meilė gali gražiai suklestėti. Aukokimės vienas dėl kito, kol pajusime, kad pačiam gera tik tuomet, kai gera tavo mylimiems žmonėms. Tėvai čia turi būti pavyzdys be žodžių. Jei tėvai mylės vienas kitą, savo vaikus, vaikai jau sugebės žymiai daugiau. Jie mylės ne tik savo šeimos narius, bet ir kitus žmones, nekonfliktuos su pasauliu. Visiems geriau, kai šalia yra tokių šviesių, mielų žmonių. Dalinkime savo meilę, ji niekad neišsėks, sugrįš ir net padvigubės, plis ir skleisis lyg saulės spinduliai.

Ideali motina, Dangaus karalystės kūrėja, yra mylinti motina. Norėtųsi, kad motinos suprastų, jog ne visada jos myli ta didžiąja, kilniąja, dieviškąja meile. Ideali motina katalikė savo pavyzdžiu ir meilės jėga sugebės perteikti vaikams tikėjimo džiaugsmą, kaip Dievo dovana, kaip atramą gyvenime, kaip gyvenimo būdą. Deja, daugelis tėvų palieka savo vaikų moralę formuoti mokyklai, svetimiems, vi-

suomenei, nesuprasdami, kokią skriaudą jiems padaro arba, praradę autoritetą dėl savo neteisingo negražaus gyvenimo, vadinasi, netekę ryšio su Dievu, nebegali ir savo vaikų pavesti jo visapusiškai globai.

Vaikams sukūrus savo šeimą, gera motina turi stengtis pamilti žentą ir marčią, o ne reikalauti iš jų pagarbos, pagalbos, padėkos. Pagarbos galima tik laukti. Nei marti, nei žentas nedės didelių pastangų, kad suartėtų su priešiška nusiteikusia tėvais, o protinga, patyrusi motina savo nesavanaudiška meile ir čia gali padaryti stebuklą. Į meilę bus atsakyta meile.

Gimus anūkams, senelių pagalba būtina, reikalinga ir turi didelę prasmę visiems: seneliams, tėvams ir anūkams. Jauniems tėvams, turintiems gerą motiną, lengviau auginti 3-4 vaikus negu be jokios pagalbos užauginti vienturtį. Jaunai motinai inteligentei, auginančiai vaiką, sunku užsidaityti namuose 10-čiai metų, atsisakyti pramogų, susitikimų, bendravimo su artimais žmonėmis, sunku apsiriboti vien tik lopšelio-darželio pagalba. Dar niekas neapskaičiavo, kiek vaikams padaryta žalos šiose mūsų sistemos iki mokyklinės įstaigose, ypač lopšeliuose.

Ideali močiutė turi protingai padėti auginti anūkus, nesistengti pakeisti motinos. Panašiu atveju ji tampa anūkui artimiausiu žmogumi, atimdama iš jo galimybę turėti idealią motiną. Bendravimas su močiute patenkina vaiko interesus tik ankstyvame amžiuje, vėliau trukdo pernešyti didelį amžiaus, dažnai ir intelekto skirtumas, o močiutei-motinai mirus, vaikas anksti pasilieka be artimiausio žmogaus. Todėl senelė turi stengtis bendrauti kartu su vaikais ir anūkais, pasilikti anūkus, tėvams išvykus, susirgus ir pan. Spręsdama mažųjų problemas, turi pabrėžti, kad lemiamas balsas priklauso motinai, kad ji pati geriausia. Reikia padėti savo dukroms tapti idealia motina, o ne trukdyti.

Ta, kuri nebendrauja su anūkais, nemoko jų kalbėti, vaikščioti, neslaugo sergančių, veltui paugusiems įrodinės, kad ji juos myli. Tokia močiutė bus užmiršta, anūakai abejingai žiūrės į jos ligas ir netgi mirtį.

Ideali motina galvoja ir apie amžinąją išsiskyrimą su vaikais. Koks bebūtų stiprus ir pastovus emocinis ryšys su jais, motinos mirtis neturi sukelti jiems ilgai besitęsiančios liguistės depresinės būsenos, netinkamų reakcijų. Idealias

motinos vaikai paruošti likimo smūgiams, savarankiškai, žinantys savo gyvenimo prasmę, tikslą, prisilaikantys krikščioniškos moralės, mokės teisingai elgtis ir motinos mirties atveju. Idealias motinos mirtis bus lengva, nes lengvos būna mirtys žmonių, kurių sąžinė rami, neprislėgta kaltės jausmo.

“Ką daryčiau kitaip”

JAV-se ir kitur plačiai žinomas katalikų rašytojas ir paskaitininkas Ralph Martin 1974 m. parašė ir 1978 m. išleido knygą “Husbands, Wives, Parents, Children”. Jau yra išėjusios kelios šios knygos laidos. Ji išversta į prancūzų, vokiečių, italų ir ispanų kalbas. Dabar, prašomas duoti sutikimą versti ir spausdinti Rytų Europos kalbomis, jis nusprendė, kad, duodant sutikimą, reikia knygą gerai peržiūrėti ir kai ką pakeisti, pataisyti.

Jis jaučiausi dabar turįs daugiau patyrimo ir žinių šeimos klausimais. Jis yra vedęs prieš 24 metus ir turi 6 vaikus nuo 7 iki 21 metų amžiaus. Peržiūrėjęs knygą, jis mano, kad pirmuosiuose keturiolikoje jos skyrių yra nedaug kas taisytina, tačiau paskutiniuose trijuose skyriuose būtinai reikia šį tą pataisyti, aiškiau nusakyti, keisti ar stipriau iškelti. Apie tai jis rašo savo straipsnyje “Husbands, Wives revisited” (“New Covenant”, May 1992). Manome, kad ir mūsų skaitytojams bus naudinga žinoti, ko šeimose reikėtų vengti, į ką daugiau kreipti dėmesio.

Tarpusavio santykiuose

Knygos autorius prisipažįsta, kad gal per daug neapdairiai iškėlė principą, kurio mokė tautų apaštalas šv. Paulius: “Jūs, moterys, būkite klusnios savo vyrams lyg kad Viešpačiui, nes vyras yra žmonos galva, kaip Kristus yra Bažnyčios galva... Ir kaip Bažnyčia klauso Kristaus, taip ir moterys visur kur teklauso vyrų” (Ef 5, 22 – 24).

Ši biblinį šeimos pagrindinį principą – moters paklusnumą vyrui, kaip šeimos galvai, jis pasiryžo geriau suderinti su kitu pagrindiniu šeimos principu – vyro ir moters dalininkyste

šeimoje dėl jų abiejų lygaus orumo ir abipusės pagalbos vienas kitam. Aišku, autoritetas yra labai svarbus dalykas šeimoje, tačiau dar svarbiau yra meilė, abipusė pagarba, pakanta ir pasitikėjimas. Iš tikrųjų tokia meilė kaip tik ir palaiko pirmąjį principą. Taigi jis ryžosi savo knygoje kukliau parodyti vyro sugebėjimus būti autoritetu savo žmonai, bet daug stipriau iškelti būdingas krikščioniškos šeimos savybes: abipusę meilę, pagarbą, nuolankumą.

Vaikų auklėjime

Galvodami apie savo vaikų bei auklėjimo tikslus ir priemones, daugelis susidaro nuomonę: jeigu mes elgsimės kaip reikia, tai mūsų vaikai išaugs subrendusiais ir gerais katalikais, pavyzdiniais krikščionimis. Ir čia autorius stengiasi sugriauti tokią galvosėną.

Mūsų vaikai yra laisvi. Jie turi patys pasirinkti ir iš tikrųjų pasirenka, kaip mūsų mokymą priimt. Be abejo, tėvų autoritetas buvo ir yra labai svarbus auginant ir auklėjant vaikus. Tačiau jis turi būti palaipsniui vis labiau jungiamas su pagarba vaiko orumui ir vertingumui. Užtat jis turi reikštis dialogu ir išsiaiškinimu įvairių problemų. Kai vaikas pribręsta palikti tėvų namus, turi dar labiau pats apsispręsti. Meilė ir malda, kuriomis tėvai visą laiką lydėjo vaikus, palaipsniui turi atlikti vis svarbesnį vaidmenį. Autorius nori vis labiau iškelti esminę ir besąlyginę meilę kiekvienam vaikiui. Tą meilę reikia rodyti ir išorinėmis formomis.

Taip pat jis nusprendė ryškiau iškelti gyvo įsisąmoninimo reikalą, kad mūsų šeimose vyraujanti nuotaika būtų be kažkokios dorybių mokyklos ar stovyklos, o nuoširdumo, žmoniškumo ir jaukios šilimos židinio.

Apribendrindamas visa, ką savo knygoje norėtų stipriau pasakyti, autorius rašo: Mums reikia labiau išvystyti rėmimąsi Dievo gailėstingumu ir išmintimi bei gelbstinčia veikla atsverti savo nepajėgumą ir žmogiškus trūkumus, negu remtis tuo įsitikinimu, kad jeigu mes elgsimės pagal daugumos priimtas taisykles, mūsų vaikai subręs gerais krikščionimis. Juk, anot šv. Paulius, Dievas Tėvas, iš kurio kiekviena tėvystė turi vardą ir galią, "gali padaryti nepalyginti daugiau, negu mes prašome ir išmanome" (Ef 3, 14...20).

Sulietuvino P. DTS

Dėmesio verta knyga

Juozas Prunskis

Lietuviškos knygos klubas, veikias prie dienraščio "Draugo", išleido Vytauto Bagdanavičiaus knygą *Tikėjimo, išminties ir taikos dvasia*, 203 psl., viršelį dail. Petro Aleksos. Gaunama "Drauge".

Knygos istorija tokia: kun. V. Bagdanavičius 1950-1951 m. redagavo "Kristaus Karaliaus Laivą", tėvų marijonų leidžiamą religinį žurnalą. Jis kiekvienam "Laivo" numeriui rašė šventadienių skaitymų aiškinimus. Jie tikrai buvo turiningi. Juk kun. Bagdanavičius, būdamas marijonas, buvo įsijautęs į pal. Jurgio Matulaičio dvasinio gyvenimo kelią ir jo pamokymus bei patarimus. Jis turėjo ir gerą pasiruošimą: teologijos mokslus baigė Vilkaviškio kunigų seminarijoje, paskui jas gilino Vytauto Didžiojo universitete, gaudamas licenciato laipsnį. Po to tame pačiame universitete dar studijavo humanitarinius mokslus. Vėliau keletą metų mokytojavo įvairiose mokyklose, redagavo "Naująjį gyvenimą" ir pagaliau buvo dienraščio "Draugo" redaktorium. Jam teko vikarauti prel. Krupavičiaus vedamoje parapijoje ir iš jo pasisemti krikščioniškojo socialinio mokslo idėjų.

Šie jo sukurtieji Mišiose skaitomų senojo Testamento ir apaštalių laišku komentarai dabar, kai skaitymai suskirstyti į tris ciklus (A, B, C), kai parinkti kitokie skaitymai, Mišių skaitymams nepritaikomi, tačiau juose randame daug įžvalgumo, įsijautimo į Šv. Rašto tekstus. Savo komentarus jis praturtina arkiv. J. Skvirecko aiški-

nimais, Pijaus XII enciklikų ištraukomis, socialinių idėjų polėkiais, pvz., keldamas reikalą įvesti Kristaus Darbininko šventę. Jis cituoja šventųjų pavyzdžius ir posakius, duoda užuominų iš Bažnyčios istorijos, komentarus papuošia pirmaujančių rašytojų posakiais ir mintimis, įveda ir savų atsiminimų iš susitikimų su Lietuvos žymesniais žmonėmis. Taigi šie jo komentarai, praturtinti išvedamomis paralelėmis su kitomis Šv. Rašto vietomis, yra nesenstančios vėrtės. Gerai, kad išleidžiant atskiru leidiniu, jie buvo išsaugoti ir padaryti prieinamais platesniam skaitytojų ratui ne tik dabartiniais, bet ir ateinančiais metais. Autorius nėra siaurų pažiūrų, o sugeba pasakyti svaresnį žodį ir dabar aktualiais visuomeniniais klausimais, kaip tai matyti iš skyrelių pavadinimų, pvz., Džiaugsmo pasaulėžiūra, Apie meilę, Meilės giesmė, Kaip laimėti nelaimėse, Apie laisvę ir Bažnyčią, Miego dvasia, Mirtis, iš kurios jau mes esame prisikėlę, Dvasinio gyvenimo pavojai.

Savo svarstymuose autorius rodo nemažai originalumo, nėra banalus. Šalia religinių, teologinių bei filosofinių svarstymų, čia kreipiamas reikiamas dėmesys ir į tautos bei jos pirmūnų branginimą, pvz., Kudirkos, Maironio. Paduodamos ne sausos tiesos, o su psichologiniu įžvalgumu. Pabrėžia, kad mes esame Dievo kūrybos tęsėjai. Čia randa vietos ir didžiųjų mąstytojų mintys, pvz., Aristotelio, šv. Tomo Akviniečio. Ne veltui knygos applanke iškeldamas tuos dalykus, prof. J. Meškauskas pabrėžia: "Per visą knygą įdomios ir gilios mintys... autorius savo

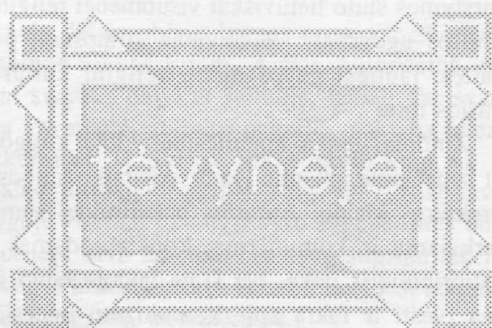
svarstymus siūlo lietuviškai visuomenei religinės kultūros ugdymui... Kiekvieną straipsnelį perskaitęs, jautiesi gavęs didelį religinį kultūrinį dvasios turta".

Žinoma, tenka apgailestauti, kad knygoje, net ir pačiame aplanko įvade, pasitaiko kalbos ir korektūros klaidų. Autorius pakartotinai sumini marksizmą ir komunizmą, konstatuodamas jo įsistiprinimą ir įtaką, bet šioje laidoje buvo galima įvesti ir faktą apie komunizmo imperijos subyrėjimą ir platų nuo to raudonojo teroro dominavimo atsimetimą. Bet tai antraeilės temos ir teologinėmis, filosofinėmis bei socialinėmis idėjomis išpuošto veikalo nesumurkdo.

Redakcijos pastaba. Labai gerai, kad recenzentas atkreipė dėmesį į kalbos klaidas. Nors jis sako, kad tos klaidos veikalo nesumurkdo, bet vis tiek reikia pripažinti, kad jį šiek tiek apmurkdo. Kai kurie mūsų rašytojai ir žurnalistai kreipia dėmesį tik į mintis, o į gramatikos bei sintaksės tikslumą numoja ranka. Tai yra labai negerai. Kai pradedi skaityti tokią knygą, kur mirgėte mirga įvairios klaidos, praeina noras ją toliau skaityti ir labai sumažėja tos knygos vertė. Kaip kiekviena kultūra, taip ir kalbos kultūra turi turėti mūsų veikloje didelę reikšmę.

Kai kurie išeivijos lietuviai kritikuoja Lietuvoje leidžiamų knygų, žurnalų bei laikraščių kalbą, kad ten vartojama per daug tarptautinių žodžių ir anglicizmų. Su tuo galima sutikti, bet jų leidinių kalba gramatiškai ir sintaksiškai yra nepalyginamai geresnė negu išeivijos.

■ "Associated Press" praneša, kad Niujorke Amerikos vyčiai (Knights of Columbus) rugpjūčio mėnesį nubalsavo pastatyti negimusiems kūdikiams antkapius kiekvienos katalikiškos vyskupijos kapinėse Amerikoje. Vyčių vadas Virgil C. Dechant abortą pavadino "nekalėtų skerdynėmis". Amerikoje kasmet nužudoma pusantro milijono nekalėtų kūdikių. Keista, kad Katalikiška (!) abortų šalininkų organizacija pasmerkė 15 milijonų narių turinčią Vyčių organizaciją už tai, kad jie neva paaštrino abortų klausimą. Niujorko kardinolas Jonas O'Connar pirmasis pasiūlė vyčiams statyti antkapius nužudytiems negimusiems kūdikiams katalikiškose kapinėse. Amerikoje yra 188 vyskupijos. Vyčių rezoliucijoje pažymima, kad su vietinių vyskupų palaima būtų statomi paminklai bent vienose katalikiškose kapinėse kiekvienoje iš šių 188 vyskupijų.

Paruošė Gediminas Vakarīs

VALSTYBĖS GIMTADIENIS

Nepaisydami benzino kainų, važiavo žemaičiai ir aukštaičiai, dzūkai ir suvalkiečiai į sostinę Vilnių, į Medininkus ant Juozapinės kalno, į Naugarduką nulenkti galvas suvienytos Lietuvos valstybės valdovui karaliui Mindaugui, parodyti vaikams ir anūkams šio drąsaus Lietuvos sūnaus mylėtas ir gyventas vietas, kartu prisiminti tuos tolimus mūsų istorijos laikus, kai Lietuva pelnė ne tik Apaštalo sosto palaiminimą, bet ir tautinį pripažinimą.

Dalyvavusiems šventėje užteko reginių ir įspūdžių. Po padėkos Mišių Vilniaus arkikatedroje-bazilikoje Valstybės dienos minėjimas tęsėsi Gedimino prospekte, Lukiškių ir Katedros aikštėse. Buvo atidengtas tremtinio Vytauto Cipliausko nutapytas Karaliaus Mindaugo portretas (jis bus saugomas arkikatedros zakristijoje ir rodomas tik kartą per metus). Rikiuotėje žygiavo Lietuvos Mindaugai, susirinkime kalbėjo Lietuvos parlamento deputatai.

Mindaugo karūnavimo — Valstybės dienos iškilmės Kaune prasidėjo vėliavos pakėlimu Vieniybės aikštėje. Dvyliką valandą buvo arkikatedroje atnašaujamos šv. Mišios. Po pamaldų visi patraukė į Rotušės aikštę. Iš Rotušės balkono sveikinimo kalbą pasakė miesto meras A. Račkauskas.

Kauniečius ir miesto svečius sveikino Vytautų, gausiai susirinkusių į iškilmes, klubo prezidentas. Jis pasiūlė įkurti ir Mindaugų klubą.

Keletą karštų žodžių tarė poetas Bernardas Brazdionis. Aikštėje skambėjo poezija ir muzika. Vakare Vieniybės aikštėje koncertavo Šaulių orkestras, aidėjo varpų melodijos.

Šventė baigėsi vėliavos nuleidimo ceremonija. (Lietuvos aidas)

IŠEIVIJA — NEATSKIRIAMA TAUTOS DALIS

Rugpjūčio 16-23 d. Birštono kultūros centro salėje įvyko konferencija "Lietuva — išeivija: ryšiai ir neišmatuotos galimybės". Konferencijos organizatoriai — Vidurio Europos ir Rytų kraštų lietuvių bendrijų sanryša, Piliečių chartija, Tautos namų taryba bei JAV lietuvių bendruomenės krašto valdyba — pakvietė į Birštoną išeivijos atstovus iš 14 pasaulio šalių.

Studijų savaitės organizacinio komiteto pirmininkas AT deputatas Stasys Kropas konferencijos išvakarėse kalbėjo, kad siekia rimtesnio dialogo su Lietuvos valdžia. Išeivija norėtų išsakyti savo požiūrį į pilietybės, turto grąžinimo, socialinių garantijų ir kitus aktualius klausimus. Norėtų išgirsti Lietuvos vadovų požiūrį į išeiviją.

Studijų savaitės metu į Birštoną susitikti su konferencijos dalyviais buvo atvykę AT pirmininkas Vytautas Landsbergis, premjeras Aleksandras Abišala, AT deputatai, vyriausybės atstovai, rašytojai ir kultūros veikėjai.

Konferencijos dalyviai priėmė kreipimąsi į Lietuvos Respublikos vadovybę, kuriame prašoma įtraukti į rengiamą LR konstituciją straipsnį, kad išeiviai, kaip neatskiriama lietuvių tautos dalis, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos turi teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę. Išeivijos atstovai pageidautų turėti savo atstovų Lietuvos Respublikos Seime Rytų ir Vakarų kraštų išeivijos interesams reikšti. Tautiečiai paragino Lietuvos vadovybę moraliai ir materialiai remti mokytojus, kultūros darbuotojus, kunigus, dirbančius už Lietuvos ribų, teikti valstybės pagalbą Lenkijos ir Rytų Europos lietuvių bendruomenėms, steigiant lietuvių mokyklas ir

■ Baltarusijos sostinės Minsko katalikų katedra, komunistų atimta 1951 m., dabar vėl grąžinama katalikams.

vaikų darželius, sudaryti sąlygas mokytis Lietuvoje įvairių kraštų lietuvių vaikams, teikti valstybės paramą lietuviams, atvykusiems studijuoti į Lietuvą iš kitų kraštų. Išeivija pareikalavo įvesti griežtą kontrolę, tikslią apyskaitą ir viešą atsisaitymą už visą užsienio humanitarinę pagalbą Lietuvai.

Konferencijos dalyviai kreipėsi į Lietuvos Vyskupų konferenciją, prašydami remti lietuviybę užsienyje, siųsti kunigus misionieriškam darbui į Vakarų ir Rytų lietuvių išeivijos katalikiškasias bendruomenes.

Išeivijos atstovai nutarė kitąmet vėl organizuoti panašią pasaulio lietuvių konferenciją, o po dvejų metų Lietuvoje surengti II-ąją viso pasaulio lietuvių suvažiavimą. (Apžvalga)

VĖL ATVĖRĖ DURIS KAUNO JĖZUITŲ BAŽNYČIA

Kun. K.J. Ambrasas, SJ

Kiekviena bažnyčia turi savo istoriją, bet turbūt tokią erškėčiuotą, tokią permainingą ir skaudulių kupiną, regis, tegalėjo išgyventi tikrai Kauno jėzuitų bažnyčia, kuri kartu su vienuolynu ir gimnazija prieškariniais laikais buvo įsikūrusi keturkampyje. Jo ribos gal šiek tiek nesutampa su senosios rotušės ketvirtainiu. Tas šventasis Kauno senamiesčio keturkampis: Katedra, Vytauto Didžiojo, seminarijos ir Šv. Ksavero bažnyčia, buvusi paženklinta Rotušės aikštės 12-uju numeriu...

Kaune jėzuitai apsigyveno prieš 350 metų — 1642, kai Jėzuitų ordino provinciolas kun. Fabricijus atsiuntė 5 šios draugijos narius: kun. Adomą Sabaliauską, kun. Jurgį Grunbergą ir tris brolius Kojelavičius — Kazimierą, Petrą ir Albertą, iš kurių paskutinis yra garsiosios Lietuvos istorijos, taip nesėkmingai kelis ar net keliolika metų sovietinio režimo metais užstrigusios ir tik neseniai išspausdintos istorijos autorius, apie kurį A. Šapokos istorijos apžvalginame straipsnyje J. Jurginio net neužsiminta. Trys

minėti broliai jėzuitams atidavė Kauno rinkoje buvusius savo namus. Miesto storas, anuomet buvęs Lietuvos kancleris Stanislovas Radvila, specialiu raštu pavedė Kauno miesto malonei jėzuitus, kuriuos kauniečiai svetingai sutiko. Jie, neturėdami savos bažnyčios, Mišias pradėjo aukoti Šv. Mikalojaus bažnyčioje. Kai netrukus jėzuitai įsigijo mūrinę pastatą, kuris lig šios dienos neretai vadinamas Perkūno namais, šį mūrą jie pavertė koplyčia. 1655 į Lietuvą įsiveržę rusai sunaikino ir minėtą jėzuitų nuosavybę.

1666 m. jėzuitai pradeda statyti mūrinę bažnyčią, bet po dvejų metų gaisras surijo pastolius ir kolegijos trobesius. Tikrai po trisdešimt metų pagaliau pasisekė išmūryti sienas ir padengti zakristiją. Nelaimei, ir šiuos darbus sutrukdė karas su švedais. Galų gale kolegijos Vyresniojo T. Pranciškaus Milvydo rūpesčiu XVIII a. antrojo dešimtmečio pabaigoje bažnyčia galutinai pastatyta ir 1722 pašventinta. Anot M. Valančiaus, kuris aprašė šią šventę, ta diena buvo iškilminga: "kun. Milvydas, armotoms šaudant, pernešė Švč. Sakramentą ir perkėlė pamaldas iš koplyčios į bažnyčią. Žmonių buvo daug, kai kurie... verkė iš džiaugsmo". Per dešimt metų ši bažnyčia dar pasipuošė bokštais ir pasidabino vidumi, bet raudonasis gaidys, prarijęs beveik visą Kauną, sunaikino ir naująją jėzuitų bažnyčią, ir kolegijos statinius. Per septynerius metus Tėvai vėl viską prikėlė ant kojų ir netrukus Žemaičių vyskupas Ant. Tiškevičius atstatytą bažnyčią pašventino.

XVIII a. viduryje jėzuitai atidarė keturklasę mokyklą, kuri netrukus turėjo visas gimnazijos klases, net savo orkestrą, teatrą. Mokiniai grodavo per šv. Mišias. Tik XVIII a. pradžioje atslinkęs maras sustabdė mokyklos, kuri jau buvo virtusi kolegija, veiklą. 1710 m. kolegijoje neliko nė vieno gyvo jėzuito. Kai buvo panaikinta Jėzaus Draugija, mokykla atiteko pranciškonams, bet jie, neturėję mokytų žmonių, mokyklos nesugebėjo išlaikyti, todėl kolegija paversta apskri-

ties mokykla, kurioje 1821-1822 m. mokyto-
javo poetas Adomas Mickevičius.

I pranciškonų rankas pakliuvusios jė-
zuitų bažnyčios vidų 1812 m. į Rusiją žy-
giuodami prancūzai sunaikino. Po 12 metų
rusų valdžia šią bažnyčią pavertė cerkve, o
bažnyčiai priklausiusiose patalpose ap-
gyvendino stačiatikių dvasininkus. Pirmojo
pasaulinio karo metais, išsikrausčius rusų
šventikams, per gaisrą daug kas buvo su-
naikinta, o vokiečių patrankų sviediniai
padarė žalos, kurią dar labiau padidino
bažnyčioje įruožta karo belaisvių stovykla.

Po pusantro šimto metų pertraukos —
1923 — į Kauną vėlėi grįžta jėzuitai. Jiems
gražinta buvusi nuosavybė. Kitamet, šiek
tik aptvarkius bažnyčią, pradedamos pa-
maldos. Gimnazija, išplėsta ir suremontuota,
— paaukštinta pagal architekto F. Vizbaro
projektą dviem aukštais, o prie bažnyčios
įsikuria Lietuvos jėzuitų provincijos centras.

Bolševikmečiu jėzuitų bažnyčia vėlėi
patiria daug žalos: medinės altorių dalys
išlaužytos, karnizai sutrupinti, paveikslai iš-
grobstyti, po didžiuoju altoriumi sovietiniai
vadai įsirengia pirtį ir baseiną, kai kuriuos
viršutinius kambarius ir zakristiją paverčia
butais. Bažnyčia buvo mėginta paversti kon-
certų, bet pasitenkinta tiktai sporto sale. Šio-
je Kauno jėzuitų bažnyčioje buvo vieni iš
geriausių Lietuvoje vargonų. Čionai rudenį
per Cecilijos atlaidus būdavo tarsi neofi-
cialūs vargonų muzikos festivaliai, koncer-
tai, per kuriuos grodavo įžymūs vargoninin-
kai. Išplėšyti garsieji vargonai, kurių dūdas
vaikėzai paaugliai tasydavo gatvėmis ir dū-
duodavo. Kiek sunaikinta bažnytinio meno
vertybių, įrengimų, baldų, kulto reikmenų!
Jų tiksliai turbūt neapskaičiuos net ir dabar-
tiniai šios bažnyčios, vienuolyno ir gimna-
zijos atstatymo ir visų remontų sunkią naštą
užsikrovę ant savo pečių jėzuitai, iš kurių
labiausiai ir daugiausiai rūpesčio ir jėgų pa-
dėjęs kunigų seminarijos ir kartu šios baž-
nyčios rektorius kun. Algis Baniulis. Bū-
damas pofesoriumi, viceprovinciolu ir dar

eidamas nemaža kitų pareigų, šis kunigas
sugebėjo taip organizuoti darbus, gauti me-
džiagų, darbininkų ir spręsti daugel šiomis
dienomis, regis, neišsprendžiamų uždavinių,
kad, nepaisydamas savo sveikatos, dar suge-
bėjo vadovauti pirmajai Lietuvos jėzuitų
gimnazijai ir rugpjūčio 30-ąją dieną surengti
naują, didžiulę visos Lietuvos jėzuitų ir ti-
kinčiųjų šventę — naujai atšventinti Kauno
Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčią.

Šiomet sukako 430 metų, kai šis šventa-
sis — Pranciškus Ksaveras — pirmąkart
laivu atplaukė į Indiją — savo misijų kraštą
— Goa, kur išlipo į anuomet dar Kristaus
nepažinusią žemę. Čia pradėjo skelbti Gerą-
ją Naujieną. Indijos jėzuitai ir tikinčioji vi-
suomenė šiomet iškilingai visą savaitę
minėjo tą sukaktį. Ir štai Kaune taip pat
švenčiama ne viena šventė. Į Kauną prieš
350 metų atsikraustė pirmieji jėzuitai. Be to,
prieš 270 metų čia pašventinta pirmoji jė-
zuitų pastatyta bažnyčia. O dabar — po tiek
rūpesčio, vargo, daugybės išlaidų ir įdėto
triūso bei sveikatos, atveria duris dar naujas
Dievo meilės šilumą skleidžias židinys. Te-
duoda dangus daug malonių tiems, kurie jį
padėjo iš naujo prikelti, taip ir visiems, kurie
įžengs į čia ieškoti tiesos Gėrio ir Vilties.

■ “Naujasis židinys” — žurnalas prie kurio
prisijungę ir “Aidai”, pasigėrėtinai gilus ir
turiningas. Jo tiražas 2.250 egz. Spausdina “Ka-
talikų pasaulio” leidykla Vilniuje.

■ Popiežius Jonas Paulius II spalio 9-14
dienomis buvo nuskridęs į Dominikonų respub-
liką, dalyvaudamas Amerikos atradimo ir krikš-
čionybės įvedimo 500 metų sukakties minėjime.
Savo pamoksluose popiežius pasmerkė kolo-
nialinius piktnaudžiavimus ir pagyrė tuos kuni-
gus ir misionierius, kurie su tuo ryžosi kovoti.
Buvo net priminta, kad popiežius Aleksandras
pagrasino ekskomunika tiems, kurie kolonialine
valdžia piktnaudžiauja. Popiežius Jonas Paulius
II išaukštino Kolumbą, pažymėdamas, kad
Amerikos atradimo data — 1492 m. spalio 12 d.
yra viena iš pačių svarbiausių datų žmonijos is-
torijoje.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, SJ

IŠ ŽODŽIŲ ISTORIJS

Algirdas Sabaliauskas

Perlas

*Ten, kur Dubysa mėlyna juosta
Banguoja plati!..*

*Ko, ašarėlė, ko tu per skruostą,
Kaip perlas, riedi?*

Maironis

Žodis *perlas* žodynuose paprastai aiškina-
mas taip: “Kieta medžiaga, susidaranti žirneliais
kurių moliuskų kriauklėse ir vartojama pa-
puošalams”. Taip pat šis žodis kartais pavartoja-
mas ir kitokia reikšme — kas labai vertinga, kil-
nu, dailu, brangu. Labai pamėgo šį žodį ir mūsų
liaudies dainos. Ten ne tik rasa ar ašarėlės *per-
leliais* krinta, bet kartais ir žalio vyno upeliuose
iš dugno balti *perlai* verčiasi. Tačiau giliau pa-
sikapstę mūsų *perlo* praeityje, gal šiek tiek ir ne-
jaukiai pasijausime, ar tik ne per daug garbės
šiam žodžiui mūsų seneliai bus paskyrę. Antra
vertus, jie čia visai nekalti: iš kur jie galėjo
žinoti, kad lotynų kalbos žodis *perna* kadaise
reiškęs užpakalinę šlaunies dalį...

Nėra visiškai aišku, kaip lotynų kalboje šalia
perna, kuris, matyt, reiškė ne tik užpakalinę
šlaunies dalį, bet ir tam tikrą kriauklę, į aną
kūno dalį panašią, atsirado lotynų *perla*, kuris
per romanų kalbas ir kitais keliais pasklido po
visą Europą, o vėliau ir po visą pasaulį. Veikiaus-
iai šalia žodžio *perna* buvo vartojama mažybė

forma *pernula*, iš kurios galėjo atsirasti jau ir
perla. Kiti įsitikinę, kad *perna* pavirto *perla* dėl
lotynų kalbos žodžio *sphaerula* ‘mažas rutu-
liukas’ (plg. *sphaera* ‘rutulys, dangaus rutulys,
planetų orbita’) įtakos. Tačiau kaip aną pasikei-
timą beaiškinsime, užpakalinės šlaunies dalies iš
šio kilnaus žodžio istorijos neišbrauksime.

Šalia *perlo* mes vartojame ir žodį *perlamu-
tras* ‘moliuskų kiauкуtų vidinis sluoksnis’. Už
perlą jis gerokai jaunesnis, ir prie jo smarkiai sa-
vo nagus prikišo vokiečiai: jie lotynų *mater per-
larum* ‘perlų motina’ išsivertė *berlinmouter*, iš
kurio atsirado ir dabartinės vokiečių kalbos *die
Perlmutter* (*die Mutter* ‘motina’).

Vinco Krėvės-Mickevičiaus raštuose ran-
dame kunigaikštį vardu *Perlys*, kurį turbūt iš
karto norėtume sieti su šia brangia papuošalams
vartojama medžiaga. Sunku pasakyti, ką rašyto-
jas turėjo galvoje, tokiu gražiu vardu savo raštų
veikėją pavadindamas. Tačiau neužmirškime,
kad V. Krėvė-Mickevičius buvo džukas ir labai
jau didelis savo gimtojo kampo patriotas. Ar
nenorėjo jis čia jau ir taip garsią džukų *Perlųją*
dar labiau pagarsinti? Pagaliau ir pati *Perlojā* sa-
vo vardą galėjusi gauti iš asmenvardžio.

Iš žodžio, reiškiančio *perlą*, kilusių asmen-
vardžių randame ir kitose kalbose. Štai garsi
amerikiečių rašytoja, Nobelio premijos laureatė,
net ir Lietuvoje labai pamėgtų romanų “Geroji
žemė”, “Sūnus”, “Motina”, “Rytų vėjas, Vakarų
vėjas”, autorė *Pearl Buck* lietuviškai dažnai
rašoma *Perlė Bak*. Gražiai išvertę rašytojos var-
dą, tik nepamėginkime versti ir jos pavardę, nes
nežinosim, kaip geriau būtų versti — ar ‘elnio
patinas’, ar ‘malkoms pjauti ožys’, ar ‘dabita’, ar
‘doleris’.

Perlo reikšme lietuvių kalboje vartojamas ir
dar vienas žodis, būtent, *žemčiūgas*. Dažnai jį
randame jau pirmuosiuose mūsų raštuose. Į lietu-
vių kalbą jis pateko iš rusų ar baltarusių kalbų.
Tokį žodį jau randame XII amžiaus rusų raš-
tuose. Tačiau ne patys rusai jį sugalvojo, o pasi-
skolino iš savo kaimynų tiurkų (gal iš senųjų ču-
vašų), o į čia jis ko gero atkeliavo iš kinų žemės.
Įdomu, jog tiurkų kalbose šiuo žodžiu vadintas
ne tik perlas, bet ir vidurinės Azijos upė *Syrdar-
jā*, ant kurios kranto įsikūręs ir garsus to paties
vardo Uzbekijos miestas.

Dažnas lietuvis tikriausiai prisimena ir jo
širdžiai tokias malonias Maironio eilutes:

Vis tie japonai...

Japonai tikrai yra gabi tauta. Kiek ten visokių įdomiausių išradimų padaryta! Rašoma, kad dabar Japonijoje audiniai iš dirbtinio pluošto turi ypatingų savybių. Štai kompanija "Kuraray" sukūrė audinį moterims, kuris ir naikina blogą kvapą, ir neįsielektrina. Kompanija "Renaun" megų vyrams kojines – "komfortas kojoms" – iš dezinfekuojančio ir prakaitą naikinančio pluošto. Firma "Kanebo" surado būdą, kaip ant sintetinio audinio "prilipinti" specialų antibakterinį agentą, kuris naikina stafilokokus ir kitus ant rūbų patenkančius mikrobus. Šis agentas taip pat sugeria prakaitą, odos kvapus.

Japonijoje taip pat gaminami neperšlampantys, atsparūs ugniai, keičiantys spalvas ir kitokių savybių turintys audiniai.

Kairiarankis ar dešiniarankis

Ultragarsu dar prieš vaikui gimstant galima nustatyti, ar jis bus kairiarankis.

Airijos Belfasto universiteto mokslininkai

*Kur žemčiūgai, žalios rūtos, kur raiba gegutė,
Ten tėvynė, ten sodybos, ten sena močiutė.*

Čia poetas žodį *žemčiūgas* vartoja jau ne perlo, bet tam tikros gėlės reikšme. Naujoji reikšmė — jau pačių lietuvių išradimas. Amžininkų liudijimu, poetas šiuo vardu vadinęs gėlės, kitur vadinamas *uzarėliais* (*nasturtomis*). Juos labai mėgęs. Poeto sesuo apsodindavo jais visus Maironio sodo takų pakraščius.

ištyrė 224 nėščias moteris ir aptiko, kad 12 būsimųjų naujagimių čiulpia kairės rankos, o kiti – dešinės rankos pirštą. Mokslininkų nuomone, pirmieji, išvydę pasaulį, bus kairiarankiai, o antrieji – dešiniarankiai.

Aerobika gali kenkti

Žavėjimasis aerobika gali pakenkti... galvai. Tokią išvadą padarė amerikiečių gydytojas M. Veintrobas, apžiūrėjęs 37 aerobikos instruktorius. Penkiems iš jų svaigsta galva ir yra susilpnėjusi klausa, aštuoniems skamba ausyse. Mat klausos ir pusiausvyros organams kenkia per garsi šiuolaikinė muzika ir staigūs judesiai.

Japonai nori būti gražūs

Pastaruoju metu jauni japonai, rūpindamiesi savo išvaizda, linkę lenktyniauti su dailiaja lytimi. Jie noriai lanko aerobiką, kosmetikos kabinetus, grožio salonus. Nors daugelio iš jų visai nevargina per didelis svoris, jie vis tiek stengiasi suliesėti. Iš populiarių žurnalų viršelių žvelgia pasitempę, šaunūs jaunuoliai. Šių žurnalų leidėjai tikina, kad šiuolaikinėms japonaitėms patinka aukšti, liesi, sportinės išvaizdos vaikinai.

Ar žinote, kad...

... Kambariniai augalai labai gerai valo orą. Per 24 val. jie sugeria apie 87% teršalų, tarp jų ir tokių pavojingų, kaip formaldehidai, benzolas ir trichloretilenas;

... per pastaruosius 5 tūkstančius metų žmogus sunaikino apie 60% miškų. Vien per praėjusius 40 metų Afrika neteko 23% miškų, o Lotynų Amerika – 38%;

... apie du milijonai vandens paukščių ir 100 tūkstančių vandens gyvūnų kasmet žūva, prariję kokią nors plastmasinį daiktą ir išsipainioję į tinklus;

... jei kas sekundę iš čiaupo išvarva vienas lašas vandens, tai per metus išvarvės iki trijų tonų;

... viena 100 W lemputė šviečia 20% ryškiau negu dvi po 60 W, ir savaime suprantama, išseikvoja mažiau elektros.

* * *

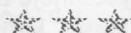

Gydytojas paprašė jo kiemą išgrįsti akmenimis, bet kai darbininkas atėjo užmokėsčio, atsisakė jam mokėti:

— Nemokėsiu. Blogai atlikote darbą ir kad tai paslėptumėte, užbėrėte žemėmis.

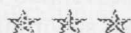
— Hm... esama žmonių, kurie dar blogiau atlieka darbą ir paskui jį paslepia giliai po žemėmis, — atsakė darbininkas.

Supratęs, ką darbininkas turėjo galvoje, tai sakydamas, gydytojas nusišypsojo ir, nuėjęs į savo kabinetą, atnešė pinigų.

— Tu esi toks tinginys, — sako tėvas sūnui, — kad nesi vertas, jog tave žemė nešiotų.

— Tai aš, tėveli, būsiu jūrininkas.

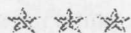

Moteris yra matematikos gerbėja. Ji dalina savo amžių pusiau, padvigubina savo suknelių kainas, patrigubina savo vyrų uždarbius ir prideda penkerius metus prie savo geriausios draugės amžiaus.

— Atsiprašau, — sakė kasininkas, — kad pinigai truputį suglamžyti ir nešvarūs. Manau, kad jūs nebijote mikrobu.

— Ką jūs? Nė vienas mikrobos su tiek pinigų ilgai neišgyvens, — atsakė darbininkas.

Kelyje sugedo automobilis. Vairuotojas pakvietė mechaniką. Šis atidarė motoro kapotą, tris

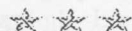
kartus stuktelėjo plaktuku, ir mašina vėl pradėjo veikti. Už pataisymą mechanikas pareikalavo 30 dolerių.

— Už tris stuktelėjimus trisdešimt dolerių! — pasipiktino vairuotojas.

— Matote, už kiekvieną stuktelėjimą aš imu po dolerį.

— O likusieji pinigai?

— Likusieji už žinojimą, kur reikia stuktelėti...

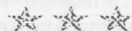

Maskvos radijas buvo paklaustas:

— Kas nustato honorarus jūsų rašytojams?

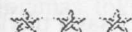
Gautas atsakymas:

Jeigu kūrinys tinkamas — kompartija, jeigu ne — saugumo policija.

— Vaikai, — klausia mokytojas, — ar žinote, ką vadina žvėrių karaliumi?

— Aš žinau, — pakelia ranką Petriukas, — zoologijos direktorių.

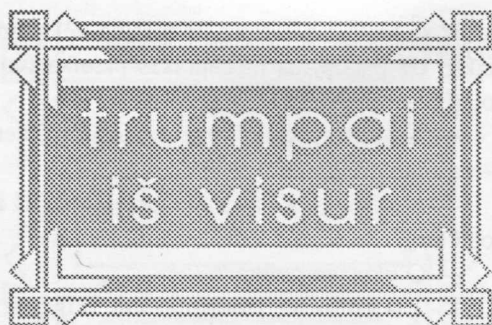
Pas dantų gydytoją ateina įžymus estrados artistas.

— Prašau išsižioti, — sako gydytojas.

— O kiek man už tai užmokėsite, — ramiai atsako artistas.

■ Arkivyskupas Jonas Bulaitis yra paskirtas popiežiaus nuncijumi Mongolijoje. Mongolija ir Vatikanas yra užmezgę diplomatinis santykius. Arkiv. Bulaitis yra Anglijos lietuvis, 59 m. amžiaus, kunigu iššventintas 1958 m. Aukštąsias studijas išėjo Laterano universitete ir Popiežiškoje diplomatinėje akademijoje. Yra darbavęs Vatikaną pasiuntinybėse Korėjoje, Čilėje, Panamoje, Kenijoje, Sudane, Irane, Centrinėje Afrikoje.

■ Lietuvos atstovui prie Šv. Sosto popiežiaus pareiškė, kad į Lietuvą atvyks 1993 m. rugsėjo mėnesį. Lietuvos vyskupų konferencija išrinko specialią komisiją rūpintis popiežiaus priėmimo Lietuvoje organizavimu. Jos pirmininku išrinktas Vilniaus arkivyskupas A. Bačkis.

■ Mongolijoje pasiryžta plėsti misijų darbą. Tikėjimo platinimo draugija tam pakvietė vadinamus Scheut misionierius.

■ Šv. Kazimiero seserų vienuolija buvo įkurta 1907 m. rugpjūčio 30 d., kai trys pirmosios seserys padarė pirmuosius išadus. Taigi šimet yra jų 85 m. sukaktis. Dirbdamos mokyklose, ligoninėse, jos daug pasitarnavo mūsų tautai.

■ Taizės religinės tarptikybines bendruomenės pirmutinis susitikimas JAV-se įvyko gegužės 21-25 d. Daytono, Ohio, universitete. Dalyvių suvažioavo apie 2.000. Dienos praleistos maldose, susimąstymuose, kultūriniame forume. Sekmadienį vyko melstis į savo tikybos bažnyčias.

■ Karagandoje yra katalikų šventovė, pastatyta a.a. jėzuito kun. Alb. Dumbliausko. Prie jos sienos to nepaprasto misionieriaus kapas. Dabar ten dirba lietuvės vienuolės.

■ Vytauto Didžiojo universitete Kaune Teologijos-filosofijos fakultete studijuoja trijuose kursuose 190 studentų. Žymi dalis yra baigusieji Kauno kunigų seminariją.

■ Utenoje pradėjo veikti katalikų "Saulės" vidurinė mokykla.

■ Hamburgo katalikų akademija buvo paskelbusi Šv. Rašto iliustracijų konkursą, kuriame dalyvauti buvo pakviesti 146 atstovai iš 24 valstybių. Buvo paskirtos trys lygiavertės aukščiausios premijos, kurių vieną laimėjo Leonardas Gutauskas, pasirinkęs Sūnaus paklydėlio temą.

■ Motinų fondą įsteigė Čikagos arkivyskupija. Norima padėti neturtingoms motinoms, kad jos nežudytų negimusių kūdikių.

■ Lietuvos krikščionių demokratų partija, viena stipriausių šiame krašte, turi apie 6.000 narių.

Rinkimuose sudarys bendrą bloką su Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga bei su demokratų partija. Svarbiausias jų programos punktas — vadovautis krikščioniškos moralės principais.

■ Petrapily pašventintas kryžius toje vietoje, kur buvo sušaudyta arti 40.000 žmonių, jų tarpe lietuvių.

■ Šv. Tėvas Jonas Paulius II savo kelionėse jau yra aplankęs 104 kraštus. Nors jau yra 72 m. amžiaus, nors ne taip seniai pergyveno operaciją, bet 1993 m., kaip pranešė Vatikano radijas, dar numatė keliauti į Ispaniją ir ten Sevilijoje dalyvauti Eucharistiniame kongrese. Rugpjūčio mėnesį rengiasi vykti į Denver, Col., kur dalyvaus pasaulio jaunimo suvažiavime bei Amerikos atradimo 500 m. sukakties minėjime. Rugsėjo mėnesį numatyta kelionė į Lietuvą, Latviją, Estiją.

■ Nekaltosios Mergelės Marijos tarnaičių kongregacija Lietuvoje turi 121 amžinųjų išadų seserį, 6 laikinųjų, 2 naujokes, 5 postulantes ir 9 kandidates. Jos dėsto tikybą mokyklose, 11 seserų neakivaizdžiai studijavo teologiją, 3 mokėsi specialiose mokyklose.

■ Vilniaus arkivyskupijoje buvo surengti trumpieji katechetiniai kursai, kuriuos arkivyskupijos kurijoje lankė 60 asmenų, o Varėnoje — 20.

■ Kriukų bažnyčia, Joniškio dekanate, atšventė savo 200 m. sukaktį. Atvykęs vysk. S. Tamkevičius šventoriuje pašventino Rūpintojėlį, auokojo šv. Mišias ir suteikė sutvirtinimą 430-čiai jaunų tos apylinkės katalikų.

■ Valkininkuose nuo liepos 29 d. iki rugpjūčio 2 d. vyko tarptautinė kasmetinė fokoliarų stovykla. Šis sąjūdis ypatingai siekia ugdyti Dievo ir artimo meilę. Valkininkuose fokoliarus aplankė Šv. Tėvo nuncijus Lietuvai arkiv. Justo Mullor Garcia. Jis auokojo šv. Mišias, pamoksle kalbėjo apie laisvę. Lietuvoje fokoliarų dvasios tėvas yra Vilniaus arkivyskupas A. Bačkis. Stovykloje kasdien būdavo šv. Mišios, paskaitos, susitikimai, rodomos vaizdajuostės, vyko pokalbiai būreliuose, buvo giedamos giesmės.

■ Meksika po daugiau kaip 125 metų atnaujino savo diplomatinį santykį su Vatikanu. Ryšiai su Vatikanu buvo nutraukti 1858 metais, kai prezidentas Benito Juarez nusavino bažnytines nuosavybes, suvaržė dvasininkijos veiklą. Meksi-

ka nuo 1521 m. yra katalikiškas kraštas. Persekiojimų metu buvo nužudyta keletas kunigų. Dabartinis prezidentas Salinas de Gortari suorganizavo naujos konstitucijos priėmimą, kuris baigė Katalikų Bažnyčios suvaržymus. Kunigams grąžintos net ir politinės teisės, pvz., balsavimas rinkimuose.

■ Čikagoje 1992 metais koplyčioje prie St. Beda bažnyčios, 8300 S. Kostner, pradėta nuolatinė Švč. Sakramento adoracija. Tikintieji visą parą, dieną ir naktį, renkasi adoruoti išstatytą Švenčiausiąjį. Naktimis dažniausiai būna vyrai; jiems saugiau. Koplyčios durys vakarais 10 val. uždaromos, bet, pabeldus ir parodžius kokį dokumentą, pvz., automobilio vairavimo leidimą, atėjusis ir nakčia įleidžiamas. Nakčia paprastai ateina kas valandą pasikeisdami maldininkai. Toje bažnyčioje pirmadienių vakarais 7 val. gausiai susirenka žmonių kalbėti rožinį ir kitas maldas. Berods, Čikagoje yra tik dvi vietos, kur vyksta nuolatinė Švenčiausiojo adoracija.

■ Vysk. P. Baltakiui rugs. 21-22 dienomis padaryta penktoji akies operacija. Keletą savačių negalėjo keliauti lėktuvais.

■ Šiaulių religinė bendruomenė ir miesto valdyba paskelbė konkursą paruošti Švč. Jėzaus Širdies šventovės projektą. Architektams bus paskirtos premijos, kurių aukščiausia — 2.500 rublių. Bus statoma naujuose miesto rajonuose.

■ Amerikietis laikraštininkas Wayne Weible, liuteronas, tyrinėdamas Marijos apsireiškimus Medjugorje ir kitose vietose, su visa šeima atsivertė į katalikybę ir dabar važinėja po Ameriką su paskaitomis apie Švč. M. Mariją, apie katalikybės svarbą, stipriai pasisakydamas prieš negimusių kūdikių žudymą, bei tas idėjas skelbdamas spaudoje. Nusprendė 1992 m. spalio pabaigoje vykti į Rusiją, Ukrainą, Lietuvą bei į kitas buvusias sovietines valstybes ir ten, ypač per televiziją, skelbti katalikybės tiesas bei skleisti Marijos kultą. Vykdamas su grupe kitų, ryžosi į Maskvos Raudonąją aikštę nuvežti Marijos statulą. Tomis temomis yra parašęs knygų bei paskleidęs išspausdintų laiškų. Jo knyga "Medjugorje: the Message" yra pasklidusi įvairiose tautose, patekdama į ypatingai perkamųjų sąrašus.

■ Daininkė Sinead O'Connor, atlikdama vadinamojo pop stiliaus programą NBC televizijos

tinkle, parodė žiaurų įžūlumą sudraskydama popiežiaus Jono Pauliaus II paveikslą. Milijonai JAV katalikų ir net nekatalikų pareiškė pasipiktinimą tokiu nekultūringumu ir NBC televiziją pasiekė daugybė protestų.

■ Molėtų bažnyčioje rugpjūčio 31 d. buvo surengtos mokytojams ir mokiniams rekolekcijos. Jose tikėjimo ir doros klausimais kalbėjo kunigai: R. Jurkevičius, Z. Navickas, P. Baltuška. Buvo šv. Mišios, Kryžiaus keliai.

■ Lietuvos moterų grupė, pradėjusi rugsėjo 4 d., atliko žygį aplink Lietuvą. Pradėjusios Mišiomis Švč. M. Marijos bažnyčioje Vilniuje, nešdamos Švč. Mergelės Marijos statulėlę, su Vatikano, Lietuvos ir Blaivybės vėliavomis, jos pasimeldė prie altorėlio prie parlamento rūmų, giedodamos Švč. Mergelės Marijos litaniją, ėjo Vilniaus gatvėmis, prie KGB rūmų pasimeldė už budelių aukas bei už kankintojų atsivertimą, pasimeldė katedroje, Aušros Vartuose, meldė globoti Sąjūdį ir patraukė žygin aplink Lietuvą.

■ Ukmergėje buvo suruošti katechetiniai kursai.

■ Lietuvos krikščionių demokratų statute pirmame punkte skelbiamas toks šios partijos tikslas: "Nepriklausomos Lietuvos valstybės kūrimas ir krikščioniškos moralės principais pagrįstas demokratijos įtvirtinimas".

■ Albanija, kur buvo žiauriai persekiojama Bažnyčia ir kalinami tikintieji, dabar pakvietė Šv. Tėvą Joną Paulių II aplankyti. Albanijos premjeras A. Meksikano tarėsi su Vatikano valstybės sekretoriumi kard. Angelo Sodano apie Bažnyčios teisių pripažinimą.

■ Prajos arkivyskupas Miroslav, kurį persekiodami komunistai buvo padarę langų plovėju, rugsėjo 20 d. buvo atvykęs į Čikagą aplankyti čia esančių arti 250.000 čekų.

■ Mičigano valstijos vyras Daniel L. Maurer rugsėjo 20 d. buvo išventintas kunigu, kad padėtų aptarnauti rytų Sibiro katalikus; Vladivostoko katalikų bažnyčią komunistai buvo pavertę archyvų sandėliu. Ji dar reikiama nesuremontuota. Šventimų Mišios, rusų kalba su lotyniškais įtarpiais, buvo Vladivostoko Prekybos unijos salėje.

Juoz. Pr.

1992 METŲ „LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

ŽENGIANT Į NAUJUOSIUS METUS — Juozas Vaišnys, SJ	1
XX A. KANKINIAI LIETUVOJE IR DABARTIS — Vysk. S. Tamkevičius, SJ.....	4
BŪKIME TIESOS LIUDYTOJAI IR TAIKOS NEŠĖJAI — Chiara Lubich.....	11
KĄ GALVOTI IR DARYTI ŽLUNGANT KOMUNIZMUI (II) — P. Daugintis, SJ	12
SEPTYNERI VARTAI LIETUVOS BAŽNYČIOS ATEITYJE — A. Saulaitis, SJ.....	17
151-OJI TAUTINĖ PSALMĖ — Vytautas Kasniūnas.....	37
LIETUVOJE JAU DVI BAŽNYTINĖS PROVINCIJOS — Red.	40
ATSIVERTIMAS — ATGIMIMAS IŠ ŠV. DVASIOS — Tomas Weinandy, OFM.....	41
KAS YRA SEKTOS? — Jonas Lauriūnas, SJ.....	46
YRA KUO DŽIAUGTIS — Jonas Lauriūnas, SJ.....	49
VYKDYTI TĖVO VALIĄ — Chiara Lubich	51
NUGALĖTOJAS AR APGAUTASIS — P. Daugintis, SJ.....	52
RELIGIJOS PROVERŽOS NAUJOJE RUSIJOJE — Prel. Juozas Prunskis.....	56
GARSIŲJŲ JĖZUITŲ AMŽINO POILSIO VIETA — Vytautas P. Jurkštas	75
PAPILDYMAI DĖL ATRADIMŲ — Kun. Jonas Boruta, SJ.....	78
ŠV. KAZIMIERO BAŽNYČIA — Red.	79
APIE ISTORINĘ ATMINTĮ — Alfredas Guščius	80
TEGUL NEIŠSIGĄSTA JŪSŲ ŠIRDYS — K.J. Ambrasas, SJ.....	85
ŽODIS NUO KRYŽIAUS — Kun. J. Lauriūnas, SJ	86
ESU SU JUMIS PER VISAS DIENAS — Chiara Lubich	88
AMŽINYBĖS ILGESYS — Ses. Gerarda Šuliauskaitė, EJK.....	89
MES NORIME GIRDĖTI APIE JĖZŲ — Vincas Kolyčius.....	91
STAČIA GALVA Į DANGŲ — Nina Gailiūnienė	94
PRISIKĖLIMO KLAUSIMU — J. Lauriūnas, SJ	111
JIS AMŽINAI GYVAS — Kun. Robertas Pukenis	114
BESĄLYGINĖ MEILĖ — Chiara Lubich.....	116
LIŪDESYS PAVIRS DŽIAUGSMU — K.J. Ambrasas, SJ.....	117
JĖZAUS MOKSLAS APIE VIDINĮ GYVENIMĄ — Wilhelm Schmidt.....	119
ATLEISKIME SAVO KALTININKAMS — B. Miliauskaitė-Harris	125
JIS PAŠAUKĖ TUOS, KURIUOS NORĖJO — K.J. Ambrasas, SJ	127
MOTINOS DIENA, MOTINOS DIENOS — Kun. Robertas Pukenis.....	147
AŠ JUMS PALIEKU RAMYBĘ — K.J. Ambrasas, SJ.....	148
TIKROJI MALDA — J. LAURIŪNAS, SJ	150
SEKTI SAVO MOKYTOJU — Chiara Lubich.....	153
LKB KRONIKA — Vysk. S. Tamkevičius, SJ	154
VAIDINIMAI JĖZUITŲ GIMNAZIJOJE — Sabina Karosienė.....	166
KONGRESINIS SUSITAIKINIMAS — Antanas Saulaitis, SJ	168
MUSĖ — VORO KOLABORANTĖ — Alfredas Guščius.....	181

SEKMINĖS — ŠV. DVASIOS ŠVENTĖ — Vincas Kolyčius.....	184
PAŽINTIS SU KRISTUMI — Chiara Lubich	187
PALAIMINGAS "REIKĖJO" — J. Lauriūnas, SJ	188
ŽMOGAUS ŽVAIGŽDĖ — Algirdas Narbutas.....	190
NEŽIŪRĖKITE TO, KAS PRAĖJO — K.J. Ambrasas, SJ.....	197
VYSKUPO V. BRIZGIO GYVENIMO PRASMĖ — V. Bagdanavičius, MIC.....	199
PAGARBA EUCHARISTIJAI — Juozas Vaišnys, SJ	217
ANTANAS KNIŪKŠTA ANT "SAKALO" SPARNŲ — Aldona Ruseckaitė.....	220
KAD NEIŠSLYSTŲ ŽEMĖ — Alfredas Guščius.....	224
PER VARGUS Į GARBĘ — Chiara Lubich.....	226
MIRTI NEBAISU, BAISU IŠDUOTI — Aldona Kačerauskienė.....	227
TIKĖJIMAS YRA DIEVO DOVANA — Francis Martin.....	230
ŽMOGAUS TEOLOGIJA — Vytautas Bagdanavičius, MIC.....	235,263,294,334,364
RUGSĖJO PRADŽIOJE MINTYS KRYPSTA Į MOKYKLAS — Danutė Bindokienė.....	253
TEGUL JOS DAR LABIAU TVIRTĖJA — K. J. Ambrasas, SJ	256
DIEVAS MŪSŲ PRIEGLAUDA — Bitė Vilimaitė	260
ŠV. DVASIOS DOVANOS — Chiara Lubich	262
ŽIAURUS LIKIMO PASITYČIOJIMAS — Nina Gailiūnienė	267
ŠVYTURIAI NEGEŠTA — Ses. Gerarda Šuliauskaitė.....	273
MINTYS SPALIO MĖNESIUI — K.J. Ambrasas, SJ.....	289
GYVENIMAS — TAI KAIP GRAŽI KELIONĖ — Dalia Staniškienė	291
IDEALUS ŽMOGUS — Laima Šimonytė.....	298
KENTĖJIMŲ PRASMĖ — Chiara Lubich.....	300
VISŲ UŽUOVĖJA — Albinas Motiejūnas	301
BESIMELDŽIANČIOS RANKOS — J. Lauriūnas, SJ.....	305
GRĮŽKIM Į VIRŠUTINĮ KAMBARĮ — Vincas Kolyčius.....	308
TARNAUKIME LIGONIAMS — Gyd. Viltautė Pocienė.....	310
DVI TIKROVĖS — J. Lauriūnas, SJ.....	312
ANAPUSINIS PASAULIS IR AŠ — Algirdas Paliokas, SJ	325
MAIRONIS — Aldona Ruseckaitė	330
BAUSMĖ IŠ MEILĖS — Chiara Lubich.....	333
TIKYBOS IR ETIKOS DĖSTYMAS MOKYKLOSE — Lietuvos kardinolas ir vyskupai.....	338
NUO PAPRASTUMO IKI ŠVENTUMO — Bernadeta Miliauskaitė-Harris.....	340
ŽVILGSNIS GRĮŽTANT Į PAŽAISLĮ — Ses. Jonė	342
ŽINIOS IŠ VILKAVIŠKIO VYSKUPIJOS — K.J. Ambrasas , SJ	344
KALĖDŲ TEMOMIS — Danutė Bindokienė.....	361
JŪRŲ DIEVO NEPTŪNO KARALYSTĖJE — K.J. Ambrasas , SJ	369
KUR DU AR TRYS — Chiara Lubich.....	372
NAUJAS GYVENIMAS ŠVENTOJOJE DVASIOJE — Francis Martin	373

ŠEIMA

IŠ KUR ATsiranda DESPOTAI — D. Bingelytė	24
ŠIŲ LAIKŲ ŠEIMOS GYVENIMAS — Bernadeta Miliauskaitė-Harris.....	58
IDEALI MOTINA — Viltautė Pocienė.....	383
KĄ DARYČIAU KITAIP — P.DTS	383

JAUNIMAS

NEGERA BŪTI VIENAM — J. Lauriūnas, SJ	96,128
GYVENA MARGIONYSE POETAS — Aušra Gudavičiūtė	202
PRISIMINIMAS — Saulenė Kilikevičiūtė	204
IDEALUS ŽMOGUS — MOTINA — Tomas Kurapkaitis	239
IDEALUS KUNIGAS — Alė Žibūdaite	240
KELRODĖ ŽVAIGŽDĖ — Jonas Ivanauskas	275
IDEALUS ŽMOGUS — Simona Bieliauskaitė	276
VISKAS DIEVO GARBEI — Jūratė Jovaišaitė	314
TĖVUKŲ TEATRAS — Birutė Beniušienė	346
GYVENIMO MOKYKLA — Algirdas Paliokas, SJ	349
MANO TĖVELIS — Tomas Šipelis	351
ŽMOGUS — Darius Jakulevičius	352

KNYGOS

DVI POEZIJOS KNYGOS — Alė Rūta	27
PASIKALBĖJIMAS SU KARD. LUSTIGER — Prel. Juozas Prunskis	60
PAL. JURGIS MATULAITIS — V. Bagdanavičius, MIC	133
AŽUOLO MIRTIS — Aušra Kubiliūtė	171
KNYGOS — Red.	208
DĖMESIO VERTA KNYGA — Prel. J. Prunskis	384

EILĖRAŠČIAI

FR. HOELDERLINAS	45
LACRIMA	73
TEOFILIJA ŽEMAITYTĖ	109
BERNARDAS BRAZDŽIONIS	145
ZENTA TENISONAITĖ	345,348

TĖVYNĖJE	29,62,99,135,172,206,242,277,316,354,386
KALBA	33,65,102,137,175,205,245,281,318,356,389
ĮVAIRYBĖS	26,67,105,141,175,313,248,284,319,390
ŠYPUSILIAI	34,68,106,142,177,214,249,285,320,358,391
ATGARSIAI	66,104,138,209,247
TRUMPAI IŠ VISUR ... visuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katališkojo pasaulio.	

Terorizuojama ir naikinama Lietuva 1938-1991

Šia antrašte J.P. Kedys Australijoje ruošia knygą. Per 30 metų jis redaguoja žurnalą anglų kalba "News Digest International". Per tą laiką susikaupė daug medžiagos apie Lietuvos nepriklausomybės praradimą ir atgavimą. Knyga, žinoma, bus parašyta lietuvių kalba, tik apie 10-15 psl. bus santrauka anglų kalba.

Tačiau gali būti, kad dar yra svarbių dokumentų, fotografijų lietuvių ir kitomis kalbomis visai nepaskelbtų arba tik spaudoje trumpai paminėtų. Jie neturėtų būti pamiršti. Todėl autorius ir kreipiasi į Lietuvos ir išeivijos tautiečius, turinčius minėtų dokumentų arba patyrusius savo išgyvenimų, kad visa tai siųstų jam šiuo adresu: J. Kedys, P.O. Box 535, Parramatta 2150, Australia. Šį darbą jis yra apsiėmęs savanoriškai, neturėdamas jokio tikslo pasipelnyti, bet tik norėdamas užpildyti dar tuštoką politinį istorijos lapą apie penkis paskutiniuosius Lietuvos dešimtmečius.

Asmenys ir organizacijos, prisidėję prie šio leidinio pinigėmis aukomis arba minėtais kitais būdais, bus atitinkamai paminėti leidinyje.

Pirmoje dalyje bus aprašomi įvykiai, pradedant Lenkijos ir Vokietijos ultimatumais, Ribentropo-Molotovo paktu, antruoju pasauliniu karu su visomis jo pasekmėmis iki Gorbačiovo iškilimui, Jeltcino ir Ligačiovo opozicija ir pagaliau Gorbačiovo imperijos laidotuvėmis.

Antroje dalyje bus nagrinėjamos įvairios Lietuvos problemos: masinės partizanų kovos, Vakarų išdavimas pavergtų tautų, politinių pabėgėlių veikla, nevilties periodas ir pirmieji slapto pasipriešinimo daigai, Katalikų Bažnyčios Kronika, vieša kova su okupantu. Pagaliau rašoma apie Sąjūdį, apie komunistų partijos atsiskyrimą nuo Maskvos, apie Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą, nepasisekusį pučą ir apie visuotinę nepriklausomybės pripažinimą.

Priede autorius peržvelgia kai kuriuos kitus įvykius Lietuvoje nuo pat okupacijos pradžios iki paskutiniųjų metų.

Vatikano Radijo pranešimas

Jau nuo rugsėjo 27 dienos pasikeitė lietuviškų Vatikano radijo laidų laikas, trukmė ir bangos. Nuo minėtos datos vakarinės šio skyriaus programos prasideda 20,30 val. Lietuvos laiku ir pakartojamos kitos dienos rytą 6,40 val. Pirmadieniais, trečiadieniais, penktadieniais ir sekmadieniais lietuviškos laidos trunka 15 minučių. Antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais — po pusvalandį. Tiek vakare, tiek iš ryto laidos transliuojamos 49 ir 41 metro bangomis arba 6185 ir 7365 kHz dažniu. Lietuviškų Mišių transliacijos sekmadieniais nepasikeičia. Mišios lietuvių kalba sekmadieniais transliuojamos 10 val. 45 min. Lietuvos laiku 31 ir 19 metrų bangomis arba 9,755 ir 15,120 kHz dažniu.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata — 15 dol., atskiras numeris — 1,50 dol.